

Celje - skladišče

D-Per

65/1987

5000013541,3

COBISS

OSREDNJA KNJ. CELJE

RUDAR

GLASILO KOLEKTIVA RUDARSKO-ELEKTROENERGETSKEGA KOMBINATA
FRANC LESKOŠEK-LUKA, TITOVO VELENJE

LETO XXI

TOREK, 30. JUNIJ 1987

ŠTEVILKA 3

Ob tretjem juliju, prazniku našega kombinata - dnevu rudarjev

Slavko Janežič, predsednik
poslovodnega odbora kombinata:

3. julij - dan rudarjev in praznik delovnega kolektiva našega kombinata - bomo tudi letos proslavili z dobrimi proizvodnimi rezultati, doseženimi kljub težavam, ki nas tarejo.

Devizna situacija nam je onemogočila skoro vsako nabavo rezervnih delov in opreme iz uvoza, prav tako pa še do danes ni rešeno vprašanje cene elektrike in premoga. Zato se obe naši energetske delovni organizaciji, RLV in TEŠ, borita z izgubo, ki pa nikakor ni nastala zaradi mogoče njunega slabega dela, ampak zaradi depasiranih, neprimernih cen, ki jih odreja ZIS mimo samoupravno z uporabniki dogovorjenih cen v interesni skupnosti elektrogospodarstva in premogovništva.

Ekološki problemi, ki so postali pereči zadnja leta, so letos udarili na dan z vso ostrino. Poškodovana drevesa, onesnažen zrak in voda nas z vso svojo surovostjo opozarjajo, da tako ne moremo in ne smemo več delati naprej. Zaradi tega moramo skupaj z vso Šaleško dolino zastaviti vse moči in znanje, da bomo v najkrajšem možnem času namestili čistilne naprave, do takrat pa z možnimi ukrepi zmanjšali emisijo škodljivih snovi.

Nujno je, da se z vso resnostjo lotimo reševanja narave, da bo 3. julij še naprej res naš praznik in praznik cele Šaleške doline.

Letos praznujemo naš praznik v času, ko razmišljamo o novi organiziranosti slovenskega elektrogospodarstva in premogovništva. Do tega je prišlo na zahtevo republiške skupščine. Vendar pa predlogi izvršnega sveta republiške skupščine glede tega premalo rešujejo samoupravni in družbeno-ekonomski položaj energetike in nepreučeno posegajo v njeno organiziranost. Naša naloga je, da se v vse razprave o tem resno vključimo in zagovarjamo stališče, da je problematika, ki je predmet razprav, tu, v Šaleški dolini, in mora zato tudi Inicijativa za njeno reševanje biti tukaj, pri nas.

Ob 3. juliju v imenu kolegijskega poslovodnega odbora REK Franc Leskošek-Luka in osebno vsem delavcem kombinata čestitam in jim želim, da bi praznik preživeli skupaj in veselo. Rudarjem pa čestitam še posebej za njihov dan 3. julij in jim želim, da bi za slehernega od njih še naprej držal naš rudarski SREČNO!

Vsem delavcem in upokojencem SOZD REK Franc Leskošek Luka - Titovo Velenje, še posebej pa aktivnim in upokojenim rudarjem in delavcem, ki praznujejo delovne jubileje,

ob 3. juliju

iskreno čestitamo

in želimo mnogo sreče.

Družbenopolitične organizacije in samoupravni organi sestavljene organizacije

Alojz Diacci, predsednik poslovnega odbora RLV:

Rudarji v Sloveniji svoj stanovski praznik 3. julij praznujemo v spomin na dan, ko so leta 1934 zasavski rudarji v borbi za razreševanje takratnih težkih življenjskih razmer z gladovno stavko izvajali pomembno zmago.

Osnovna zahteva rudarjev je bila pravica do dela. Zahtevali so več dela, saj ni bilo mogoče živeti z denarjem, ki so ga prejeli po opravljenem delu, enem delavniku na teden, hkrati pa so morale rudarske družine preživljati številne brezposelne.

Tretji julij pomeni veliko preizkušnjo volje in odločnosti slovenskih rudarjev na poti k pomembnim zmagam za boljši vsakdan nas vseh, na trdnih osnovah, na boljših rezultatih dela.

Rudarji so bili vedno v prvih vrstah borcev za pravice delavskega razreda in delavstvo si je z revolucionarnim bojem težko priborilo razmere, ki nam omogočajo, da lahko na naš praznični dan 3. julij svobodno, ponosno stopamo po ulicah Titovega Velenja. Tudi z namenom, da "novemu rodu rudarjev", ki na ta dan svečano s "skokom čez kožo" simbolično potrdi svojo pripadnost rudarskemu stanu, zaželimo srečno!

Premog je energija, ki je zlasti v naših razmerah vedno pomembna in še pomeni temelj industrije in njenega razvoja. Brez energije si ne moremo zamisliti sodobnega gospodarstva.

Prizadevamo si, da bi ob skupnih naporih in dobrem delu dosegali čim boljše delovne rezultate, takšne, kot so zahtevani v planskih dokumentih naše širše in ožje družbene skupnosti in našega kolektiva. Naši rezultati, tako v preteklih obdobjih kot letos v prvi polovici leta, to potrjujejo.

Ze nekaj let pomeni količinska proizvodnja Rudnika lignita Velenje kar tretjino celotne jamske jugoslovanske proizvodnje premoga. Glede na to je normalno, da smo si že desetletja intenzivno prizadevali, da bi v okviru možnosti kar najbolj posodobili, mehanizirali najtežja jamska dela.

Vztrajno in sistematično prizadevanje strokovno-tehničnega kadra rudnika kakor tudi razumevanje slovenske družbe za prepotrebna vlaganja v posodobitev in modernizacijo proizvodnje premoga nam je omogočilo vsestranski tehnološki napredek in humanizacijo del tako na odkopnih deloviščih kakor tudi na drugih področjih del v jami, od katerih so močno odvisni skupni rezultati rudnika. Ob tem je treba posebej opozoriti na dosežene rezultate pri posodobitvi, modernizaciji vseh vrst jamskega transporta, vzdrževanju jamskih komunikacij, protipožarnem varstvu in postopkih boja z jamskimi požari, posodobitvi tehnologije na pripravnih deloviščih. In še kakšno področje bi kazalo omeniti.

Izvajanje "Investicijskega programa izgradnje nadomestnih objektov Preloge" je v sklepni fazi. Kljub številnim težavam in problemom tako tehnično-tehnološke kot finančne narave dela pri njegovem izvajanju dokončujemo v glavnem v okviru načrtovanih terminov za sklepna dela in to omogoča nepretrgano proizvodnjo.

Čeprav smo pri posodobitvi in mehaniziranju rudnika težili za tem, da bi bilo vgrajeno čimveč domače opreme, da bi bili čim bolj neodvisni od uvoza, zlasti iz konvertibilnega področja, znaša v celotni strukturi opreme delež uvožene opreme iz konvertibilnega področja okrog 20 %.

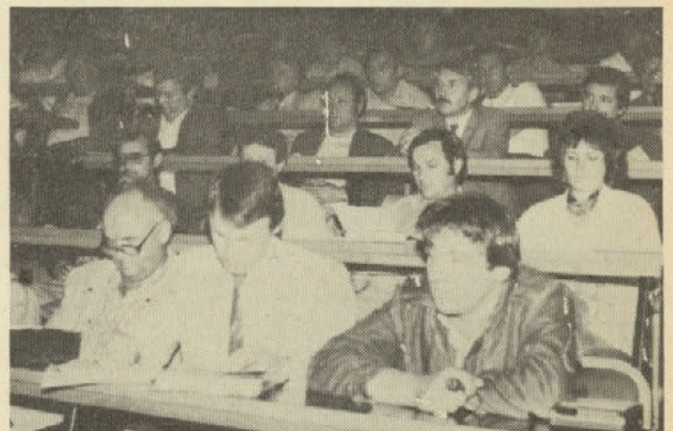
Uvožena oprema iz konvertibilnega področja tvori pomemben vitalni del tehnološke opreme v vseh fazah tehnološkega procesa in je zato nepogrešljiv element za nemoten potek proizvodnje. To opremo pa je možno vzdrževati v obratovalnem stanju le, če so na razpolago vsi potrebni rezervni deli. Vendar pri tem je letos prišlo do znatno večjih težav kot v prejšnjih letih. To pa lahko povzroči resne težave tako v proizvodnji kot pri zagotavljanju varnosti pri delu. Pravočasno in uspešno reševanje te problematike je zato ena od najtežjih nalog za prihodnje plansko obdobje.

Družbeno-ekonomski položaj DO RLV ni usklajen z doseženimi rezultati na proizvodnem področju. Za nami je večletno poslovanje

na meji med izgubo in simboličnim ostankom čistega dohodka. S kratkoročnimi ukrepi smo si zagotavljali minimalne pogoje za poslovanje. Sprejeti notranji ukrepi, katerih realizacija je odvisna od nas, so v veliki meri izvršeni, dolgoročni zunanji ukrepi, zapisani v vseh resolucijah, pa se ne izvajajo; njihovo izvajanje se prenaša na prihodnja planska obdobja. Proizvajalci premoga pa smo primorani z vso odgovornostjo prevzemati planske naloge, ne da bi bili pogoj za poslovanje znani. Poslovanje v tem letu spričo tega poteka podobno kot v preteklih letih, torej z likvidnostnimi težavami in izkazovanjem izgube z vsemi problemi, ki jo spremljajo.

Kljub intenzivnemu delu pri razreševanju omenjene problematike - tako z nivoja delovne organizacije kot SOZD REK in ožje

Nič več žrtvovanja za vsako ceno...

Nočemo, da ostanejo vsi naši sklepi, stališča, predlogi le mrtve črke na papirju. V Zavodnjah je okolje zaradi emisije žveplovega dioksida iz TE Šoštanj tako ogroženo, da ne moremo več živeti. Merilne naprave doslej niso pokazale kritičnih emisijskih količin žveplovega dioksida v zraku, pokažeta pa se je njihov nezdav vpliv na naše okolje in nas. Kdo je za to odgovoren? Komu še lahko verjamemo?

To so v torek, 23. junija, na izredni seji zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora skupščine občine Velenje med drugim povedali delegati iz Zavodnjah.

Te njihove besede so s svojimi dopolnili delegati iz drugih krajev v naši občini, saj je povsod v njej okolje bolj ali manj ogroženo.

Nazadnje so na seji zborov oblikovali predloge stališč in sklepov za sejo skupščine SR Slovenije, ki je bila prejšnjo sredo, 24. junija, v katerih je jasno izražena trdna odločnost občanov naše občine, da naravnega okolja, v katerem živijo, ne bodo več kar tako žrtvovali za oskrbo družbene skupnosti s premogom iz RLV in električno energijo iz TE Šoštanj. /Uredništvo/

družbene skupnosti - bo razreševanje te problematike zelo težko in dolgotrajno. Prepričan pa sem, da bomo vso nerešeno problematiko, ki sem jo omenil, in tisto, ki jo spremlja, vendar je nisem imenoval, uspešno razreševali ob dobrem sodelovanju in delu nas vseh.

Vsem članom kolektiva DO RLV kakor tudi vsem delavcem drugih OZD REK Franc Leskošek-Luka v imenu poslovnega odbora RLV in v svojem imenu želim, da bi naš rudarski praznik kar najbolj prijetno praznovali v krogu sodelavcev in svojih najbližjih.

SREČNO!

RUDAR - INFORMATOR, glasilo kolektiva sestavljene organizacije REK Franc Leskošek-Luka, Titovo Velenje

Za izdajanje glasila skrbi uredniški odbor. Odbor sestavljata:

- delegacija samostojnih organov in družbenopolitičnih organizacij: Peter Bezman (RLV - J. mehanizacija) - namestnik Ivo Krajcar (RLV - J. mehanizacija), Jole Kotnik (RLV - J. Peje) - namestnik Polde Huber (RLV - J. Škole), TE Šoštanj - Zinka Holman (namestnik Stane Lipnik), ESO - Alojz Tršič (namestnica Nada Fedran), SIPAK - Tatjana Knes (namestnik Roman Huberšnik), AFS - Franc Krajcar (namestnik Rudi Janič), Tiskarna - Marija Boruta (namestnik Silvo Polak), Družbeni standard - Jole Mirič (namestnica Dragica Polak), Zavodnjah - Franc Špigel (namestnik Anton Krajcar), SOZD REK - Peter Klemenčič (namestnica Tanja Goljar).
- delegacija delavcev in njihovih stališč: Konstantin Kuzin (KPO SOZD REK - odgovorni urednik), Rafael Bečič (SOZD REK - glavni in tehnični urednik), Diana Jančič (SOZD REK - novinarka reporterka) - nadomeščanje: Tatjana Huskovič, Zvezda Lipnik (SOZD REK - novinarka lektorica), Vesna Šmerger (SOZD REK - tajnica in avtorica glasilka) - nadomeščanje: Biljka, Irena Sena-Tiršič (referentka za informiranje v TE Šoštanj) ter predstavniki OK SOZD Velenje Ljiljana Savović.

Predsednik uredniškega odbora: Jole Kotnik - Našlov uredništva: Titovo Velenje - Rudarska 6 (II. nadstropje), soba 23 - telefon 855 231, interno 260

Tiska DO Tiskarna REK Franc Leskošek-Luka, Titovo Velenje (Titovo Velenje - Štrbenova 6, telefon 855 521, interno 201) - Glasilo praznuje vsi člani kolektiva brezplačno in lahko jo prejme v nakladah 6 500 izvodov

Pesemski prispevki
 Marijana Mauka iz Mežice

STRELEC

Prišel bi v knjigo rekordov,
 če bi se šteló,
 koliko oddam strelóv.
 Dan za dnem,
 teden za tednom,
 mesec za mesecem,
 leto za letom
 se gora trese;
 ko zagrmí,
 žive duše ní,
 vse se lomi,
 trd kamen se drobí,
 odpira plemenite zaklade.

Ko moj strel zadoni,
 mrtvih ní,
 so pa žrtve.
 Zdaj je vse nared,
 da počí:
 tovarišija zbrana,
 straža poslana, in
 ko spustim svoj glas,
 še zadnji umolkne.
 OGENJ! -
 mi prileti iz ust
 kot krogla iz puške in
 zmrazi tovarišijo in mene.

Smo - sem naredil
 vse prav?
 In v drugo zareže moj glas v tišino:
 OGENJ!
 Pripravljen sem in se zaderem še
 tretjič:
 OGENJ!

Vem,
 ko se moj glas sreča z grmenjem:
 če je zdaj koga prineslo,
 ga je tudi odneslo.

MOJE ROKE

Moje roke je vzel
 in razgrebel
 z njimi
 žerjavico.

Zdaj si lušči
 kostanje,
 jaz pa
 kožo.

PREVEČ SVETLOBE

V mojih očeh
 je tisoč bolečin.
 Zaradi njih vstanem
 sredi temne noči.

In jočem
 grenke solze
 bolečin,
 preveč užite
 svetlobe.

SODI

Kaj vem, kakšni ste
 vi,
 ki vse presodite?
 Bom zmagal,
 si bom lovorov venec
 nadel in šel
 in vpil
 s prižnice?
 Moja misel je
 ogledalo.
 Se vidite?
 Le sodi, sodi, sodi
 naj bodo polni
 žlahtne kapljice!

IZ KORENIN

Trepeči list v vetru mehkem,
 ne boj viharjev se
 jeseni,
 zime.
 Ko te pohodiijo v gnoj,
 ne boj se, ne boj!!!
 Spomladi, ko sonce se nasmeje,
 zrasteš spet iz korenin na veje.

Josip Bačić, ESO

NEMA PROBLEMA

Znaš.
 Takav je propis
 i molim te, ne budi ljuta,
 onaj koji u svemir leti -
 zbog tako dalekog puta,
 naviknuti mora na hranu
 posebnih kalorija...

Za večeru ispeci uštipke

na ulju zvijezdokreta.
 Jer i to kažu, da daleka
 vožnja od njega,
 najmanje - smeta.

A gore u letu s raketom,
 više i nema problema...
 Hurrri!
 Jer tamo raznih konzuma
 i drugih
 izmišljotina -
 nema.

RADOST

Radost je mladost,
 vesela družba,
 zdravlje i pjesma
 u sunčanom danu,
 sve što nas čini
 sretnima u sebi -
 i sve što nam daje,
 polet i snagu.

Radost je kao more -
 čas mirno,
 čas burno.
 I srca se kucaj
 na trenutke mijenja,
 polakše i žurno.

Visoko, na valu smijeha
 kad zasja
 vedrinom lice,
 radost je najbliža srcu.
 Kao i sve drugo,
 a radovat se -
 treba znati.

Posebna razstava
 na velenjskem gradu
 ob 3. juliju

Od 1. do 5. julija bo na velenjskem
 gradu razstava fotografij:

Slovenski rudarji v rudnikih
 premoga v Srbiji v letih 1920-1950.

Razstavo bo pripravil Muzej rudarstva
 Srbije pri senjskem rudniku.

Kulturno sodelovanje med srbskimi rud-
 niki in Velenjem se je razvilo pri po-
 slovnihi stikih med našo delovno organi-
 zacijo Elektrostrojno opremo (ESO) in
 rudniki Rembas v Resavici.

Velenjski kulturni center bo ob srbskem
 rudarskem prazniku - 6. avgustu - pri-
 pravil primerno razstavo v Resavici.

D. Č.

PORTRETI

Zdenko ŠIRCA, zaposlen v DSSS REK

Dobili ste že priznanje za deset let dela. Kje vse ste do sedaj bili zaposleni?

Rodil sem se pred 39 leti v Celju. V Velenje sem prišel leta 1976 in se zaposlil v TGO, ker mi je kot diplomantu ljubljanske fakultete za elektrotehniko rešila stanovanjsko vprašanje.

V TGO sem delal pri uvajanju elektronike v belo tehniko in pri avtomatizaciji končne kontrole hladilnikov in zamrzovalnikov. Pet let pozneje sem se zaposlil v razvojno-tehničnem delu DSSS SOZD REK, preoblikovanem zdaj v razvojno službo.

Bi nam na kratko predstavili službo, v kateri delate?

V razvojni službi sedaj dela 14 delavcev, vključno s petimi pripravniki.

Delo, ki ga opravljamo v službi, sega na ekološko, ekonomsko, elektrotehnično, energetske, gradbeno in strojno področje. Vse, kar delamo, pa so po zakonu o graditvi objektov predhodna dela za investicijo. V ta dela spadajo vse študije, raziskave, izdelava investicijskih programov ter druga dela in naloge za pripravo dokumentacije, na podlagi katere se je mogoče odločiti o izvedbi investicije. Če je treba, izdelamo tudi samoupravni sporazum o združevanju sredstev za investicijo, opravimo nadzor nad izvajanjem projekta ali celo vodimo izvajanje.

Pri številnih nalogah imamo v mislih jutrišnji dan, ko ne bo več premoga in bo treba živeti s posledicami, ki nam jih je že in nam jih še bo zapustilo rudarjenje. Tudi inovacije nam niso tuje. Lani, na primer, smo vložili prijave za en patent in dva modela. Včasih se udeležimo tudi kakega posvetovanja ali kongresa, pa ne le kot poslušalci, temveč tudi kot avtorji prispevkov.

Med nami so že trije sodelavci, ki imajo status mladega raziskovalca in tesno sodelujejo z znanimi slovenskimi znanstveno-raziskovalnimi ustanovami.

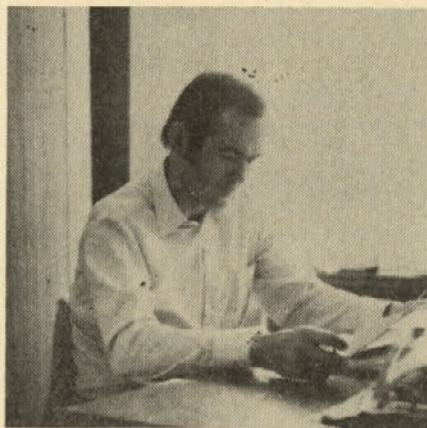
Kaj zajemavaše delovno področje?

Moja dela oziroma naloge imajo naziv dela na elektrotehničnem področju.

Poleg ukvarjanja z elektronomiko in telefonijo spada v moje delovno področje tudi ukvarjanje z računalništvom, informatiko in po potrebi še z industrijskim oblikovanjem. Sedaj se precej ukvarjam z avtomatizacijo pisarniškega poslovanja, ker lahko izdatno poveča produktivnost osebja za pisalnimi mizami in risalnimi deskami. Dokaz za to je naš osebni računalnik PMP-11, saj ga z zadovoljstvom uporabljamo vsi delavci razvojne službe in si brez njega oblikovanja daljših tekstov ne znamo več zamisliti. Žal pa je en sam računalnik za tolikšno število uporabnikov odločno premalo, zato računamo, da bomo v kratkem dobili vsaj še enega.

Bolj ali manj tesne stike vzdržujem tudi s kolegi iz delovnih organizacij kombinata.

Izboljšana varianta elektronskega kontrolnika števila vrtljajev, na pri-

mer, je plod dela strokovnjakov iz delovnih organizacij ESO, SIPAK in naše razvojne službe.

Delovno skupnost skupnih služb SOZD REK ste večkrat zastopali kot delegat na sejah skupščin SIS gospodarskih dejavnosti. Kakšne izkušnje ste pri tem dobili?

Res sem bil štiri leta član delegacije za delegiranje delegatov v skupščine SIS gospodarskih dejavnosti, sedaj pa sem član delegacije za delegiranje delegatov v zbor združenega dela skupščine občine Velenje. Moje delegatske izkušnje pa niso nič kaj hrabrilne. Predvsem je vredna pozornosti neprizadetost delegatov za zadeve na dnevnih redih sej skupščin. Mislim, da je eden od glavnih vzrokov za to spoznanje, da se v skupščinah (v občini) prepiramo za drobtinice, o štručah pa odločajo drugi. Primer: razpravljamo o tem, koliko bomo prispevali za novoletno obdaritev otrok, nihče pa nas ne vpraša, kaj mislimo o graditvi energetske požrešnih objektov, kot sta nova jeklarina na Jesenicah in posodobljen TGA Kidričevo. Ali recimo, smo za graditev nukleark in z njimi povezanih odlagališč odpadkov, strinjamo se s sporazumom o ribolovu v naših priobalnih vodah itd., delegati pa vidijo in slišijo: ko investicija ali zakon propade, se avtorji poskrrijejo, odgovornost pa se razprši.

Le zakaj bi "mali človek" tratil čas in živce za drobtinice, medtem ko drugi odločajo celo o tem, kakšen zrak bomo dihal?

Stvari bi torej bilo treba postaviti na pravo mesto.

Če mora brezhibno delovati pralni stroj, ki ga izdelajo delavci v Gore-

nju, potem naj deluje brezhibno tudi zakon, ki ga izdelajo v Beogradu.

Zdaj pa vsi vemo, kako je - kaj se zgodi nesposobnemu ali površnemu delavcu za strojem in kaj se onim nikoli ne...

Kako ste zadovoljni s svojim vsakdanjim delom?

Z delom sem zadovoljen, ker je zanimivo in raznoliko. Manj pa sem zadovoljen s svojim delavskim položajem v razvojni službi in celi DSSS SOZD REK. Skupne službe REK so namreč preveč oddaljene - ne mislim prostorsko, ampak tehnološko - od delavca v TOZD, ki zato vidi v njih le režijo; torej strošek, koristi pa nobene. Zgolj stroške pa je seveda treba držati pri tleh. Tak odnos pa posebno močno občuti ravno naša služba. Konkretno: če naj bi delavci naše službe načrtovali nadaljnji razvoj kombinata, bi morali biti zelo dobro seznanjeni s stanjem tehnike v svetu. To pa je povezano tudi s stroški za izobraževanje in potovanja doma in po tujini. Vendar v praksi imajo kolegi iz delovnih organizacij dosti več možnosti za to kot mi, ker so pač bližje izviru dohodka, in spriču tega so glede informacij in znanja neredko daleč pred nami. Skratka, vprašanje je, ali si naša služba v takih razmerah sploh še zasluži ime razvojna.

Pa še nekaj me rahlo moti!

Proti koncu leta 1986 je zaživel v praksi nekaj zamisli razvojne službe, pomembnih za vso Jugoslavijo, in sicer za pilotno kompleksno napravo za odpepeljevanje v TE Šoštanj in zamuljevanje v jamah RLV ter za plastično ohišje za elektronske naprave. Sočasno pa smo v DSSS REK izvedli reorganizacijo, ki je delavcem razvojne službe prinesla relativno več kot za 10 odstotkov "tanjšo kuverto z izplačanimi OD"... Ni čudno, da tako dobiš občutek, da je nagrajevanje po rezultatih dela obrnjeno na glavo.

Ob vsem tem pa povsod poudarjajo pomen kreativnega, ustvarjalnega dela in razvoja za našo bodočnost.

Vam ob vsem delu, ki ga imate, ostaja tudi kaj prostega časa?

Glede prostega časa lahko rečem le to, da je dan zame odločno prekratek. Kajti če hočeš poleg službe narediti še kaj za dom in se mogoče še dodatno izobraževati, potem za rekreacijo časa zmanjka. A ko bi imeli vsaj enake interese! Z ženo, recimo, sva prijatelja planin, vendar v družini sta še hčerki, ki pa v hoji vsaj sedaj še ne uživata in najbrž še lep čas ne bosta. In ker pač spoštujem raznovrstnost interesov (beri: ugodiš glasnejšemu), greš names-to v hribe na otroško igrišče...

Uredništvo

Jože KASTELIC, zaposlen v Sipaku

Pozdravil me je s krepkim stiskom roke in nasmejan. Dobila sem občutek, da sem dobrodošla, pa čeprav je Jože vedel, da bo moral govoriti o sebi. Saj za marsikoga to ni niti prijetno niti lahko. A Jože tovrstnih problemov očit-

no ne pozna.

Trideset let delovne dobe ima za sabo, trideset razgibanih in pestrih let, v katerih ni imel prostora za dolgčas.

"Delati sem začel v steklarni v Hrastniku. Po odsluženem vojaškem roku sem ostal v vojaški službi v Beogradu kot voznik v spremstvih, ki so varovala najuglednejše vojaške osebnosti.

Vmes sem se poročil in dobil hčerko. V majhnem podnajemniškem stanovanju, kjer smo živeli, so postajale razmere nevzdržne. In ker ni bilo nobenih možnosti, da bi kmalu dobili stanovanje, pa še delo sem imel terensko, smo se vrnili v Slovenijo. Aprila 1962 sem se zaposlil v avtoparku Rudnika lignita Velenje in eno leto pozneje smo se vselili v novo stanovanje," je Jože spravljajal na dan spomine drugega za drugim.

Potem pa je Jože zbolel, in ker ga je bolezen ovirala pri opravljanju njegovga poklica, se je odločil za študij ob delu. Uspešno je končal delovodsko šolo kovinarske smeri v Mariboru in se leta 1974 kot izmenovodja zaposlil v temeljni organizaciji RLV Plastika in zaščitna sredstva, zdaj DO SIPAK.

Njegova družina, ki se je medtem povečala še za enega člana, se je decembra 1981 vselila v svojo hišo. Naprej bi vse bilo lepo in prav, če Jože leta 1984 ne bi ponovno zbolel. Infarkt, bolezen našega modernega časa, tudi njemu ni prizanesel. A Jože ni obupal.

"Dobra volja je pol zdravja. In ta misel me je spremljala tudi v času bolezni. Pri okrevanju pa mi je veliko pomagala ljubezen do gibanja in rekreacije," je prepričljivo povedal.

Jože se je že kot mlad fant veliko ukvarjal z namiznim tenisom.

"Najprej sem igral za hrastniškega Kemičarja, trikrat sem bil v namiznem tenisu prvak beograjskega armadnega območja, sedaj v Pesju dvakrat na teden treniram pionirsko ekipo Tempa in tudi doma imam mizo za namizni tenis. Vsak petek igrar s prijatelji namizni tenis rekreativno, veliko pa se v ekipi društva invalidov udeležujem raznih tekmoval. Tudi okoli hiše imam možnosti za rekreacijo več kot dovolj. Treba je pokositi, skrbeti za sadno drevje, plevel na vrtu pa sicer vidim, a raje prepustim ženi, da opravi z njim.

Včasih sem tudi zelo rad kuhal, a mi sedaj časa za to zmanjkuje."

Jože pa nima volje le za rekreacijo: tudi na delo hodi z veseljem.

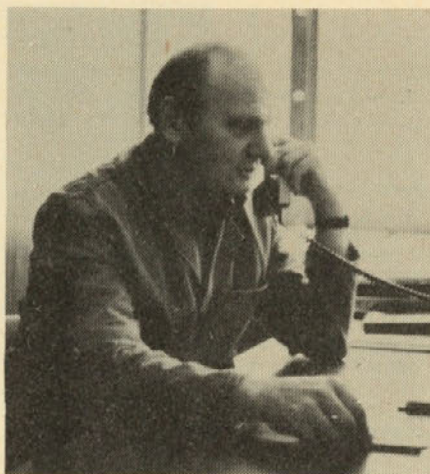
"V delovni organizaciji si lahko zadovoljen toliko, kolikor si zmoreš zadovoljstva ustvariti sam. Biti moramo optimisti, vendar pa ne smemo biti z vsem zadovoljni. Lahko bi imeli boljše stroje in sodobnejšo tehnologijo in tako izboljšali kvaliteto naših izdelkov. A tudi to, kar imamo sedaj, ni slabo.

Glede medsebojnih odnosov pa mislim, da ni več tistega pravega prijateljstva, kakršno smo poznali včasih. Vsak gleda preveč nase in s svojega zornega kota. Morda nas bo bolj povežala kriza, v kateri smo sedaj."

Jože je bil in bo očitno ostal optimist. Njegovo življenjsko vodilo bi marsikomu izmed nas lahko prav prišlo, glasi pa se:

"Vsak je svoje sreče kovač in tudi mi bi lahko bili. Le previden mora biti človek, da se pri tem ne udari po prstih!"

Tatjana Hudomalj

Ivan MOČIVNIK, zaposlen v TE Šoštanj

"Osebnost sem za silo zadovoljen, za druge pa ne vem, sicer pa - kakor hočejo!"

Tako je rekel Ivan Močivnik in pri tem z "drugimi" mislil vse, ki na poteh priznavanju njegovih številnih tehničnih izboljšav, od katerih jih večino že več let uspešno uporabljajo v praksi, najdejo kup okoliščin, zaradi katerih potem ni mogoče izračunati od njihove uporabe ekonomskega prihranka in sploh nobene koristi... Ali pa je katera od Ivanovih inovacij spoznana za njegovo delovno nalogo!

Tako Ivan ostane brez nagrad, priznanj za svoje inovacijsko delo. Preostane mu le bolj ali manj prijeten občutek, da je nekaj izboljšal... Prijeten občutek, ki ga podkrepijo zmanjšano število potrebnih popravil konkretnega stroja in zmanjšani obratovalni stroški, a kljub temu samo občutek!

Vendar Ivanu prav ta občutek vliva voljo, da še naprej dela ustvarjalno. Prav nekje na dnu vsega razmišljanja pa se mu le nabira grenka usudina...

V šoštanjskih termoelektrarnah je zaposlen že osemnajst let, od tega pa že devet let dela kot obdelovalec transporta pepela in priprave tehnološke vode.

"V kratkem bom obdelovanje transporta pepela predal mlajšemu sodelavcu in se bolj posvetil pripravi tehnološke vode in še kakšnemu drugemu delu," je povedal.

Ivan je tiste vrste človek, ki delo, kakršnokoli mu je pač naloženo, opravi, kot je treba. To je tudi "priznal", zraven pa dodal še:

"Včasih pri delu res že občutim malo utrujenosti. Tako hiter, kot sem bil pred leti, sedaj nisem več. Vendar pa izkušnje, pridobljene pri delu, še uspešno spravim iz spomina in potem do rešitve naloge, problema ni več daleč.

Delo pri vzdrževanju naprav v TE Šoštanj je le redko omejeno zgolj na vzdrževanje, kajti pogosto je treba kaj dopolniti, izboljšati. To pa je že inovacijsko delo, kajne? Vendar v vsakdanjem življenju ni tako, kajti največkrat so naše izboljšave enostavno uvrščene med delovne naloge. Veliko izboljšav sem izdelal, skoraj vse so tudi uvedene

v prakso, a le malokatera je bila priznana za inovacijo. Nekaj prijav inovacij so mi zavrnilli s pojasnilom, da sem zamudil rok za prijavo, nekaj pa so jih uvrstili med moje delovne obveznosti. Ni prav, da je tako. Menim, da bi morale biti vse koristne izboljšave registrirane kot inovacije; če že ne zaradi česa drugega, pa zato, da bi se videlo, kdo je pri svojem delu ustvarjal, kdo napreduje.

Nekaj Ivanovih inovacij pa je le doživelo tudi malo boljše čase. Za racionalizacijo Filter pred kompresorjem H₂ je Ivan prejel na letošnjem srečanju racionalizatorjev našega kombinata brnasto diplomu. Namen tega filtra je takole pojasnil:

"V TE Šoštanj uporabljamo za hlajenje generatorjev vodik, ki ga sami pridobivamo z elektrolizo vode. Vendar ker je naša vodikarna zgrajena iz večjega števila cevodovodov in drugih naprav v navadni jekleni izvedbi, je nagnjena k močni koroziji. Cevodovi znotraj njeseveda rjavijo, zato so v kompresorje za polnjenje vodika v rezervoar in v jeklenke prihajali koščki rje. Filter je sicer bil, a je te drobce rje prepuščal. In tako sem izdelal lonec z jeklenim zunanji delom in vmesnim filtrom, ki ga je mogoče po potrebi menjati. Ta filter pa sedaj loči čisti del od nečistega in na ta način v kompresor za polnjenje vodika prihaja mehansko popolnoma čist plin.

Odkar uporabljamo to inovacijo je tudi vzdrževanje v vodikarni veliko bolj enostavno kot prej, saj okvar je neprimerno manj in tako je tudi zanesljivost proizvodnje vodika večja.

Ta racionalizacija je bila v prakso uvedena leta 1985, vendar pa njenega ekonomskega prihranka ni mogoče izračunati. Pa ne zato, ker ga ne bi bilo, ampak zato, ker ni knjige s podatki o pridobivanju vodika pred njeno uvedbo. Se je namreč izgubila!"

Ena pomembnejših Ivanovih izboljšav, ki jih v TE Šoštanj tudi s pridom uporabljajo, je nadalje sprememba rotorjev za bagske črpalke. In tudi zanjo ni nikoli dobil priznanja, nagrade in tudi ekonomskega prihranka ni nihče izračunal od njene uporabe. Dokazovanje, da je sprememba teh rotorjev res izboljšava, - kar je menda očitno -, bi Ivan moral plačati sam, stalo pa bi ga približno milijardo starih dinarjev. Torej je Ivan zopet ostal praznih rok. In kakšno je njegovo mnenje o vsem tem?

"V naši družbi je težko slehernemu inovatorju in racionalizatorju, ki nima vplivnih dobrih znancev, prijateljev, ki bi mu pomagali do uveljavitve njegovih inovacij. O podpiranju inovacijske dejavnosti se sicer veliko govori, prav tako kot o nagrajevanju po delu in delovnih rezultatih, a ne prvo ne drugo ne seže dlje od besed. Kaže, da gospodarsko krizo v naši družbi namensko delamo. Pravzaprav ničesar ne delamo bolj namensko kot prav to našo krizo."

Ivan je pred leti kot inovacijski predlog prijavil tudi tlačno črpalko za preizkušanje armatur. In ta črpalka še vedno dobro obratuje kot inovacija, a mu je tudi niso upoštevali.

Podobnih primerov bi Ivan lahko naštel še veliko, a jih ni hotel, ker je v vseh teh letih ukvarjanja z inovacijskim delom pač spoznal, da ni dobro preveč govoriti, se jeziti. Če že drugače ne škodi, je pa za zdravje slabo - bi rekli! /Draga Lipuš/

Marjan LAMPRET, zaposlen v študijskem oddelku skupnih služb našega rudnika

Diplomirani inženir rudarstva Marjan Lampret, ki je pred slabim mesecem dni bil še vršilec del in nalog vodje temeljnje organizacije RLV Jama Preloge, zdaj pa dela v študijskem oddelku skupnih služb RLV, je tudi racionalizator. Prva njegova inovacija je bil že predmet njegove diplomske naloge leta 1981. Z njim se je odločil, da poišče tehnologijo za odstranjevanje dolgih vrtn. V tem iskanju ni imel lahkega dela, saj je moral poleg vsega drugega upoštevati izredno stroge predpise o varstvu pri delu. Vendar mu je le uspelo, ko se mu je porodila ideja o uvedbi hidravlične vrtnalne garniture. Tako je upošteval varnostne predpise in obenem omogočil velik napredek pri humanizaciji vrtnanja dolgih vrtn.

Za hidravlično vrtnalno garnituro je Marjan Lampret letos prejel bronasto diplomu. Poleg tega je dobil še dve srebrni diplom, in sicer eno za sodelovanje pri zasnovanju in uvedbi nove tehnologije podgraževanja jamskih prog in eno za sodelovanje pri ustvarjanju racionalizacije Vodna prha.

O teh racionalizacijah in njihovem praktičnem uvajanju je povedal tole!

"Hidravlično vrtnalno garnituro so v jamah RLV začeli uporabljati pred dvema letoma, največ pa jo sedaj uporabljajo na odkopu VII/2 v jami Preloge. Vendar v vseh delih RLV je niso vpeljevali enako uspešno, ker pač ljudje zelo različno sprejemajo nove stvari.

Tudi pri nas konstruirane vodne prhe, ki pravzaprav niso nekaj povsem novega, so pa enakovredno nadomestilo za uvožene prhe, v jamah RLV premalo uporabljajo. Kaže, da se mnogi še ne zavedajo, kako zelo je premogov prah v jami nevaren. Tudi prispevek premogovega prahu k nastanku jamskega požara še vse preslabo poznamo. Mislim, da bi v rudniku že zaradi varnosti pred požari morali več pozornosti posvetiti odstranjevanju prahu iz jamskih prostorov in preprečevanju prajenja v njih.

V sklop konstruiranja vodnih prh spada tudi razvoj sesalce za premogov prah, ki jo je začel razvijati Jože Rovšnik, pozneje pa smo se zaradi njegove premestitve k drugim delovnim obveznostim pridružili k njeni realizaciji še drugi.

Tip A sesalca za premogov prah je narejen tako, da ga je možno premikati po viseči tračni progi. Bil pa je tudi osnova za tip B te naprave, ki jo premikamo po tleh.

Oba tipa sesalca za premogov prah je mogoče zelo uspešno uporabljati, a ju v jamah RLV uporabljamo le občasno, ker zanju ni vedno primernih lokacij. Tip A sedaj, recimo, deluje na koti -62 metrov, tip B pa na koti -47 metrov jame Preloge.

Nova tehnologija podgraževanja jamskih prog pa je v uporabi na vseh pripravnih deloviščih. Pri njej poleg mreže za polaganje uporabljamo dolge veznice in tako omogočamo boljše kvaliteto podgraževanja.

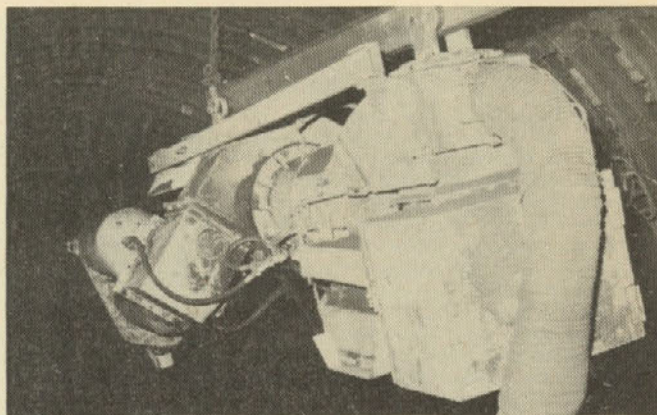
Lani smo v RLV prišli tudi na idejo za spremembo odvoza premoga s pripravnih delovišč, kajti na teh deloviščih imamo najbolj zastarel način dela in tudi že več let nespremenjeno mehanizacijo. V ta namen smo konstruirali transportni trak, ki ga je moč kontinuirano daljšati, toda ta naprava zaradi nekaterih konstrukcijskih napak v poskusni fazi obratovanja še ni dala željenih rezultatov.

Pri iskanju novih konstrukcijskih rešitev za ta trak sem prišel do zamisli za spremembo povratnega dela traku, ki sem jo potem prijavil kot inovacijski predlog, uresničena in kot inovacija preizkušena pa je bila pri delu v jami in v glavnem se je tudi obnesla. Nekaj težav je bilo le pri polaganju talnega ločnega podporja, a smo jih hitro odpravili in našli tudi lokacijo, na kateri bo ta naprava vključena v sistem odvoza premoga s pripravnih delovišč, in sicer v centralnem delu jame Preloge pri pripravniki številki 6."

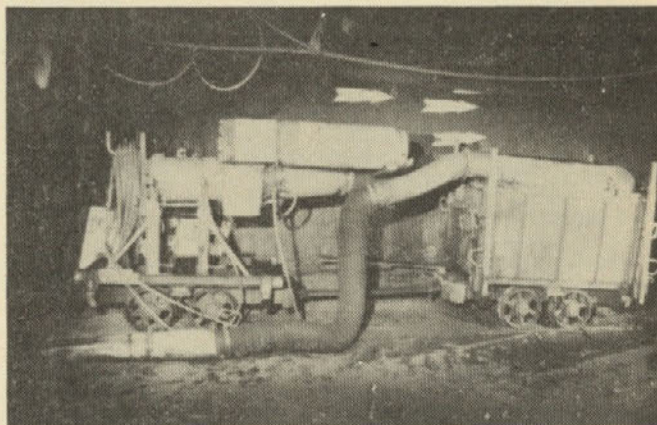
Mišljenje Marjana Lampreta o inovacijski dejavnosti v RLV in nasploh v naši družbi?

"Pri svojem delu se vselej zavzemam za napredek, spodbujam racionalizatorje, in kolikor morem tudi pomagam, da vse inovacijske predloge praktično uresničimo.

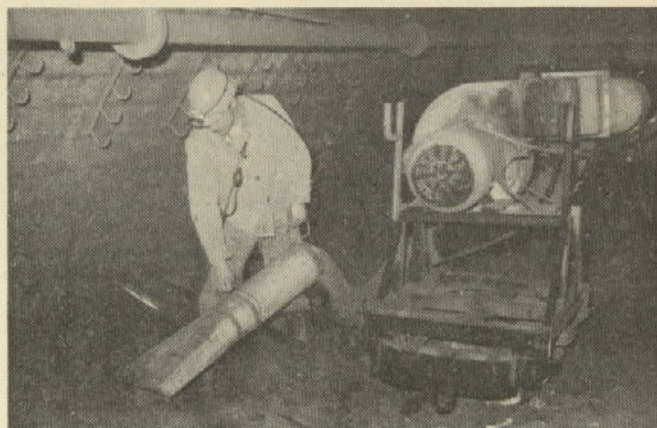
Analize inovacijske dejavnosti v RLV kažejo, da številno prijavljenih inovacijskih predlogov v zadnjih letih

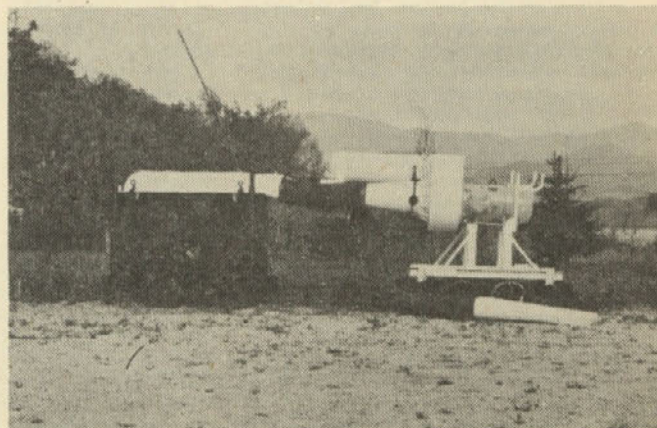
Sesalec za premogov prah tipa A, obešen na visečo tračno progo nad transporterjem

Sesalec za premogov prah tipa B na tirni progi

Sesalec za premogov prah tipa B med uporabo

Pogled na sesalec za premogov prah tipa B zunaj jame

Sesalec za premogov prah - dobljena srebrna plaketa zanj na razstavi RAST YU '87 na Reki!

Prispevek Borisa Salobirja, dipl. ing. rud., zaposlenega v študijskem oddelku skupnih služb RLV

Kako je do razvoja tega sesalca prišlo?

Vse večja uporaba strojev pri pridobivanju premoga je vzrok za nastajanje velikih količin premogovega prahu. Nastali prah pa visi v zraku in zrak ga nosi s seboj, in če je prahu veliko, ovira delo rudarjev.

Sčasoma se prah usede na tla in stene jamskih prostorov, s tem pa nastane močna nevarnost za eksplozijo in hitro širjenje jamskih požarov.

Grob material, predvsem težji delci, zaradi izgube hitrosti padejo v zaboj za grob material. Ko je ta zaboj poln, pa sila teže materiala odpre loputo na spodnji strani zaboja, tako da material prosto pade na transportni trak.

Papir, polivinil in druge delce, ki se nabirajo na ločilni mreži, s preusmeritvijo zraka potisnemo v zaboj s filtrom, ki je tudi narejen v obliki zaboja. Praznimo pa ta zaboj v vreče.

Ta tip sesalca obesimo na višeco trač-

Marjan LAMPRET

naraščča, da pa so to večinoma predlogi manjših, preprostih inovacij, predlogov večjih, bolj zapletenih inovacij pa je bolj malo. To je tudi razumljivo, kajti obsežnejše inovacije terjajo veliko več znanja z različnih področij in tudi več časa za praktično uresničenje.

V jamah našega rudnika je prišlo tudi do delitve inovacijskega dela. Rudarji recimo, se glede na to, da se ukvarjajo predvsem z odkopavanjem premoga, manj vključujejo v snovanje čisto strojnih inovacij. Sicer poznajo tudi pomanjkljivosti strojev, s katerimi delajo, a svojih zamisli niso sposobni sami 'spraviti na papir' in na nadaljnjo pot vse do vpeljave v praktično uporabo, ki jo predvideva naš pravilnik o inovacijski dejavnosti. Zato pa so v ta postopek bolj vključeni delavci, zaposleni v Jamski mehanizaciji.

V RLV imamo pravilnik, ki naj bi urejeval inovacijsko dejavnost. Vendar še vedno nimamo enotnih stališč o tem, kaj je pri inovacijah delovna obveznost, kaj pa ne. Veliko je tudi zavisnosti. Najslabše pa je, da tudi vodstveni delavci glede inovacij nimajo enotnih stališč.

Ugotovljeni ekonomski prihranek od uporabe inovacij dokazuje, da inovacije prinašajo korist. A če hočemo inovacijsko dejavnost okrepiti, bomo morali ta prihranek postaviti tudi za osnovo in merilo delitve osebnih dohodkov v delovni organizaciji. Na ta način bi mogoče le spodbudili več delavcev k ustvarjanju inovacij. Plakete, priznanja - to so le moralne spodbude, najbolj spodbuden pa je denar, denarna nagrada, saj živimo v družbi z ekonomiko na plansko-tržnih osnovah.

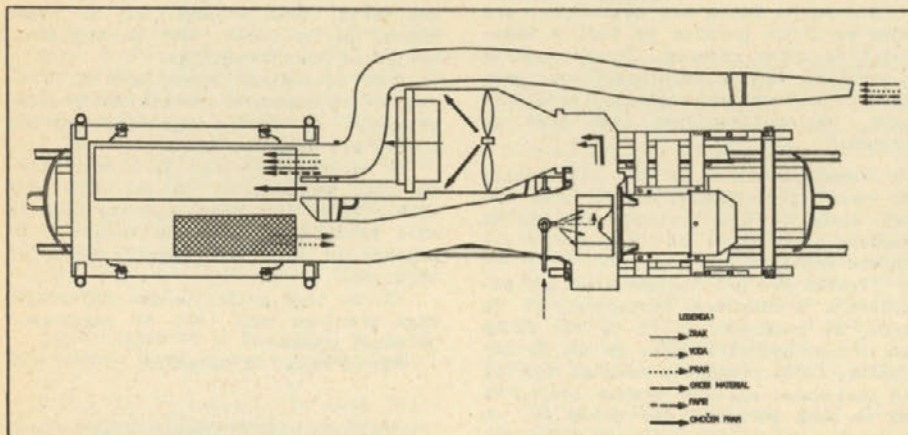
Še nekaj o delovnih obveznostih in inovacijah!

Ko dobim delovno nalogo, ki terja tudi rešitev kakšnega tehničnega problema, mi nihče ne pove, kako naj tak problem razrešim. Uporabiti moram torej tudi svoje znanje in zmožnost za ustvarjalno mišljenje, kar pa je že inovacijsko delo.

Če poleg že znanih tehničnih rešitev uporabim za izvedbo naloge še to, kar sem se sam domislil, potem naj bi se mi to poznalo tudi kot dodatek k mojemu siceršnjemu osebnemu dohodku.

V zahodnih državah imajo to dobro urejeno. Materialni in delovni položaj vsakega strokovnjaka v podjetjih je ze-

SHEMA DELOVANJA TIRNEGA SESALCA ZA PREMGOV PRAH

Za rešitev ali vsaj močno zmanjšanje tega problema je diplomirani rudarski inženir Jože Rovšnik že pred časom začel razvijati sesalno napravo. Njegovo delo so nadaljevali diplomirani rudarski inženir Marjan Lampret, kvalificirani ključavničar Roman Kovač, varilec Franc Doler, strojni tehnik Jaro Mravljak, diplomirani strojni inženir Jurij Globačnik in kvalificirani ključavničar Rudi Nonar.

Razvoj naprave je potekal v študijskem oddelku skupnih služb RLV, in to v okviru inovacijske dejavnosti, izdelana pa je bila v delavnici za uresničevanje inovacijskih predlogov.

Strokovnjaki so s to inovacijo razvili napravo, ki rabi za pobiranje usedlega prahu v odvoznih jamskih progah, kjer poteka transport premoga po transporterjih z gumijastim trakom. To je sesalec tipa A. Pri njem zrak, ki mu daje energijo vgrajen ventilator, sesa material skozi sesalni koš in sesalno cev v ločilnik. V njem se izločijo grobi delci vsesanega materiala, zrak s prahom pa gre naprej skozi cev za omočenje v ventilator, od tam pa v lovilce omočenega prahu in vode. Iz lovilca pa izstopa čist zrak v okolico, medtem ko mešanica vode in prahu pada na transportni trak.

no progo, premika in upravlja pa ga en delavec, in to ročno.

Izvedenka iz te naprave - tip B - je konstruirana tako, da je z njo možno čiščenje jamskih prostorov, v katerih so položeni tiri.

Premogov prah s tem tipom sesalca sesamo, zbira pa se v jamskem vozičku, pokritem s posebnim pokrovom.

Prah, ki visi v zraku, se v ločilniku sesalca omoči, nato pa po posebni cevi odteče v jamski voziček (hunt); polnjenje enega vozička traja približno 15 do 20 minut.

Ta tip sesalca upravlja en delavec; premika ga s potiskanjem, na večje razdalje pa ga vleče lokomotiva.

Sesalec tega tipa ima vgrajen 20-kilovatni elektromotor, ki ga je možno priključiti na 380-voltno ali 500-voltno napetost.

Ventilator pri tem sesalcu ustvarja pritisk čez 3 bare, kar omogoča kapaciteto sesanja 4 m³ premogovega prahu na uro.

Oba sesalca - tip A in tip B - sta preizkušena v jamah RLV, uporabna pa sta tudi drugje.

Ustvarjalci te inovacije pa so bili nagrajeni s srebrno plaketo RAST YU.

lo odvisen od njegove ustvarjalnosti. Sploh že dlje časa v svetu velja, da samo pridne roke niso dovolj za uspešno gospodarjenje, ampak da je znanje, prenešeno v tehnologijo, pogoj za večje gospodarske in s tem tudi splošne družbene učinke. To se v tujini kaže tudi v primernem spodbujanju inovacijskega dela. Pri nas pa tega dela ne stimiliramo dovolj in to se vidi tudi v naši tehnološki zaostalosti.

Mislím, da si tudi naša družba lahko ustvari boljše čase, boljši življenjski standard le z razvojem tehnologije. Seveda pa se moramo pametno odločiti, katera področja dejavnosti razvijati.

Gotovo so področja dejavnosti, na katerih smo v stiku z znanjem in razvojem v svetu, tista, ki jih moramo razvijati naprej. Vprašanje pa je, ali je smiselno z našim znanjem dohitevati svetovni napredek na tistih področjih, kjer že zelo zaostajamo. Tudi za RLV to velja in glede na to vse jamske mehanizacije verjetno ni pametno razvijati in izdelovati doma. Iskati pa moramo rešitve za nadaljnji razvoj in proizvodnjo hidravličnega podporja, transportnih naprav, uvajanja sistemov postopkov in naprav za preprečevanje požarov in sploh za bolj varno delo v rudniku.

Lahko se lotimo tudi izpopolnjevanja nekaterih strojev in uvajanja novih tehnologij za posamezne dejavnosti. Nekaj smo v tej smeri že naredili, veliko dela pa nas še čaka. V RLV posamezniki včasih prijavijo, recimo, kot inovacijske predloge tudi parcialne, delne rešitve kakšnega kompleksnega problema, čigar razreševanje je že vključeno v zastavljene razvojne cilje rudnika, in v takšnih primerih morajo pač razumeti, da takšne rešitve ne morejo biti realizirane.

Zaradi svojevrstne narave dela v RLV je pogosto tudi težko izračunati ekonomski prihranek od uporabe nekaterih inovacij in zato tudi nagrade zanje."

Draga Lipuš

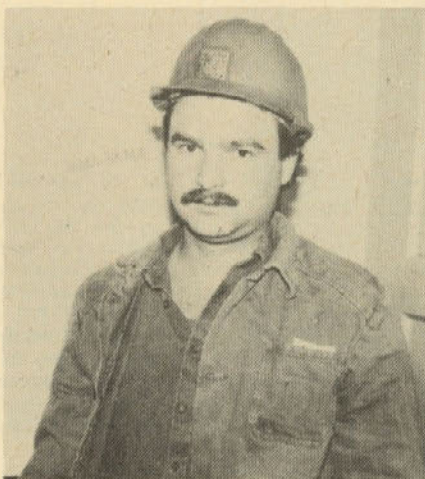
Ljubomir SKARLOVNIK, zaposlen v TOZD RLV Jamska mehanizacija

Ljubomir Skarlovnik je domačin. Rojen je bil v Škalah, ki pa so imele v času njegovega rojstva popolnoma drugačno podobo, kot jo imajo danes. Hiša njegovih staršev, v kateri živi tudi Ljubomir s svojo družino, stoji tam, kjer je stala pred tridesetimi leti, ko se je rodil, le da v tistih časih to še ni bilo področje, ki se zaradi odkopavanja zaloga premoga ugreza. Torej sta razvoj in napredek rudarstva in električne energije v naši, včasih tako zeleni dolini tudi okrog nje naredila svoje.

Doma imajo štiri hektare zemlje, dvoje goved, prašiče, zajce, kokoši... in dela jim zato najbrž nikoli ne zmanjka.

"Oče in mama sta doma, midva z ženo sva dopoldne na delu. Popoldne pa je treba marsikaj postoriti. A še vedno se najde čas, da spravim v 'življenje' svoje ideje in zamisli," je na začetku povedal Ljubomir.

Zaposlen je v temeljni organizaciji

Ljubomir SKARLOVNIK

RLV Jamska mehanizacija in je sedaj obratni tehnik za pomoč pri poslovdskih delih v jami Škale.

"K temu delu sem razporejen za določen čas - zaradi razširitve jame Škale. Ko bodo dela pri razširjanju končana, se bom vrnil k svojemu prejšnjemu delu - delu nadzornika strojne montaže.

S sedanjim delom sem zadovoljen, pri njem se dobro počutim in tudi s sodelavci se dobro razumem. Skratka, delam z veseljem, ker je delo razgibano, pestro. In možnosti ukvarjanja z izboljšavami, racionalizacijami imam tudi na pretek."

Slednje možnosti je tudi izkoristil. Do sedaj je Ljubomir namreč dobil že tri zlate in tri bronaste diplome za racionalizatorstvo, od tega dve zlati in eno bronasto lani.

"Veliko sva pri racionalizacijah sodelovala s Stanetom Cevzarjem, ki je sedaj že upokojen. In ne le to: Stane me je tudi uvajal v delo, ko sem se zaposlil, in mi pomagal z mnogimi dobrimi in koristnimi nasveti. Skupne ideje, ki so se nama porajale med delom ali ob težavah, na katere sva naletela pri njem, sem poskušal doma tudi teoretično in praktično izčistiti.

Ena najinih najboljših racionalizacij je Naprava za blokiranje transporterjev EB. Zanj sva dobila tudi zlato diplomo.

Ta naprava je bila deležna pohvale vseh, ki z njo delajo, saj je vgrajena v vse jamske transporterje EB. Mislím, da bi jo lahko celo patentirali.

V uporabi je tudi pet drugih racionalizacij, za katere sem dobil moralna priznanja in tudi denarne nagrade."

O teh drugih petih inovacijah pa Ljubomir ni hotel kaj dosti povedati. A ne verjamem, da je bil zadržan zaradi tega, ker bi bile nagrade previsoke.

Več pa je povedal o stvareh, ki ga očitno precej žulijo. Prva stvar, ki ga moti, so zapisniki sej komisije za racionalizacije. Z njimi ni nezadovoljen zato, ker bi vsebinsko ne bili v redu, ampak zato, ker že skoraj tri mesece nobenega ni videl.

"Odkar so sedež komisije za racionalizacije preselili v Nove Preloge, nisem zasledil še nobenega zapisnika. Možno bi bilo, da bi ga zgrešil, a skoraj ne verjamem," je Ljubomir za trenutek podvomil vase.

Poglavje zase pa so ocenitve njegovih desetih inovacijskih predlogov, bo-

disi pozitivne ali negativne ali pa ni kakršne...

Enega izmed inovacijskih predlogov - Prehod za trak 650 - je zavrnila služba za varstvo pri delu. Kljub temu, da bi se verjetno prihranila čas in material, če bi prehod bil kovinski, saj na ta način njegova uporaba ne bi bila enkratna - tako kot pri lesenih prehodih.

Glede enega inovacijskega predloga pa bi se morali med seboj dogovoriti trije.

"S skupinovodjo odkopa sva z racionalizacijo odpravila okvaro, ki se je venomer ponavljala in zato onemogočala nemoteno odkopavanje. To je lepo razvidno tudi iz knjige pregledov odkopa. Toda ko sva predlog za racionalizacijo (Priklon zadnje sekcije na MHW) prijavila, sva dobila obrazložitev, da je nekaj podobnega prijavil še nekdo drug. In sedaj naj bi se mi trije sami dogovarjali o racionalizaciji..." je malo prizadeto pojasnil Ljubomir.

Najbrž ne gre za to, da bi morali ljudi, ki se ukvarjajo z racionalizacijami, nositi po rokah ali kovati v zvezde. Verjetno pa vsak, ki ima voljo, da kaj izboljša, in ki se zaradi tega velikokrat odreče svojemu prostemu času (da o prihrankih za celotni kolektiv delovne organizacije in tudi družbo niti ne govorimo), pričakuje malo več pozornosti. Mogoče bolj zaradi spodbude kot zaradi česa drugega. Saj ni vedno nujno, da je tisto, kar je kupljeno, boljše od doma narejenega!

Zato Ljubomirju upravičeno ni vseeno, da za nekatere inovacijske predloge sploh ni dobil odgovorov oziroma takšne ali drugačne ocenitve.

Po njegovem predlogu je bila izdelana tudi naprava, ki je delovala brez elektrike in je z njeno uporabo bila iz cele etaže izčrpana talna voda. In ta naprava je sicer še v jami, vendar ne obratuje.

"Glede tega prijavljenega inovacijskega predloga tudi (še) ni odgovora," je dodal Ljubomir.

"Pa še nekaj bi povedali!

Milan MARIČ (desno!) kot asistent snemalca RTV Ljubljana Joca Žnidaršiča pri snemanju enega od kadrov dokumentarnega filma Moje Titovo Velenje

V Rudarju ali Informatorju - čisto natančno se ne spomnim, v katerem našem glasilu in kdaj - je izšel razpis temeljne organizacije Priprav za inovacije v njej v zvezi z napredovalnimi stroji za izdelovanje prog. In s Cevzarjem sva se resno lotila dela po tem razpisu, pripravila inovacijske predloge, poslala vse računske prikaze, skice, odgovora glede njih pa še nisva dobila.

Zavoljo takih odnosov najbrž ni čudno, da človeku včasih poide volja in energija za tovrstne aktivnosti," je svoje razmišljanje sklenil Ljubomir.

Na ocenitev tega zadnjega inovacijskega prodloga Ljubomir in Stane vztrajno čakata že približno dve leti. Morda tudi več. Se bo njuna vztrajnost splačala?

Tatjana Hudomalj

Delavec RLV Milan MARIČ dobitnik zlate plakete za ton v filmu

V drugi polovici maja je na Prevaljah potekal četrti mednarodni festival industrijskega, obrtnega in etnološkega amaterskega filma. Nanj so domači amaterski ustvarjalci teh zvrsti filma poslali 36 filmov, iz tujine - Finske, ČSSR, ZRN, Avstrije, Italije, Portugalske, Malte in celo Avstralije - pa jih je prišlo 11. In v tej veliki konkurenci je Milan Marič za ton v filmu Več premoga, več energije - skupaj s soustvarjalcem filma bratom Dušanom - dobil zlato plaketo.

Takšen uspeh pa je že razlog, da o Milanu poverno še to in ono v našem glasilu!

V RLV se je zaposlil že leta 1971, ko je končal poklicno šolo za kopače v Velenju. Potem je bil pri vojakihi, od odsluženja vojaščine naprej pa je vse skozi figurant v jamomerstvu RLV.

Svetu filma se je zapisal že v osnovni šoli; takrat še bolj kot sanjač, z leti pa je prešel na ustvarjanje. Zdaj je za njim že 16 uresničenih filmskih projektov v sodelovanju z bratom in ob pomoči RLV in posameznih članov velenjskega kinokluba Gorenje, katerega član je tudi on.

Število Milanovih filmskih stvaritev bi seveda lahko bilo še večje, če... Če bi pri nas znali tovrstni amaterizem tako ceniti in podpirati kot v razvitih industrijskih državah... Če Milan ne bi bil deležen pomoči s kakšnim kolutom filma samo od RLV, temveč še od katere druge organizacije ali skupnosti v občini... Če bi njegov amaterizem okolje znalo bolj ceniti in podpirati tudi glede na to, da je kot honorarni sodelavec RTV Ljubljana od lani praktično edini dovolj usposobljen človek v naši občini za pokrivanje potreb po snemanju v njej za televizijo... Pa če bi v njegovi delovni organizaciji uvideli, da bi njegovo sposobnost za filmsko ustvarjanje lahko izkoristili še na kakšnem drugem področju - na primer tudi pri izobraževanju...

A kakorkoli že je - tudi tako je bil

doslej zelo uspešen, saj je za svoje filmske dosežke že pred to zlato plaketo prejel vrsto velikih priznanj... Na festivalu jugoslovanskega dokumentarnega filma leta 1963 v Mariboru - na primer - bronasto plaketo za film NEKOČ JE BILO... predlani v Osijeku srebrno plaketo za film VEČ PREMOGA, VEČ ENERGIJE... pa posebno priznanje za film NA ROBU lani v Mariboru!

Čestitamo!

L. Ojsteršek

Mladi iz šol v naši občini za naš praznik 3. julij

IZ OSNOVNE ŠOLE XIV. DIVIZIJE

Rudnik in okolje

Vsak dan rudarji zgodaj odhajajo v jama. Pridobivanje premoga je zelo naporno in tudi nevarno delo. A kljub nevarnosti rudarji svoje delo radi opravljajo. Z dela se vračajo zelo utrujeni.

Pod zemljo imajo naši rudarji za odkop še ogromno premoga. Dolina pa se vedno bolj ugreza. Ugreznine se širijo že naprej od Družmirja. Mnogi ljudje so se morali že zgodaj izseliti. Poiskati so si morali nov, bolj varen dom. Veliko rodovitne zemlje in gozdov bo prekrilo jezero. Kljub temu pa je rudnik v korist našim termoelektrarnam, ker potrebujejo veliko premoga. Včasih pomislim:

"Če ne bi bilo rudnikov, bi tudi elektrike ne imeli dovolj."

Zelo pa nas skrbi okolje. V zraku se zbirajo strupeni plini in delci prahu, ki nam uničujejo zdravje.

Darja PAČNIK, 8. razred

Rudnik in naša dolina

Rudnik ima zasluge, da je Velenje lepo mesto in da v njem stanuje mnogo ljudi.

Rudarji imajo globoko pod zemeljsko površino rove, v katerih pridobivajo premog.

Rovi so podprti s podporjem, ki je vedno bolj novo in sodobno. Tudi odkopavanje premoga postaja sodobnejše, lažje, ker imajo mehanske kopače za razbijanje velikih skladov premoga.

Tam, kjer je pretrdo, rudarji izvrstajo vrtnice in strelci premog razstrelijo.

V rudniku je delo nevarno, a eksplozije metana so sedaj redkejše, ker rove nenehno zračijo in podpirajo s podporjem.

Iz rogov pride po trakih ogromno premoga.

Zaradi odkopavanja premoga so se pogreznile Škale in Družmirje. Velik del naše doline je že pod vodo - na dnu

Plevelovega, Škalskega, Velenjskega jezera. Tla pa se še vedno pogrezajo.

Po trakovih gre premog v drobilce in iz njih spet po trakovih proti TEŠ, kjer segreva vodo, da nastane para, ki žene turbine, turbine pa poganjajo generatorje. V generatorjih pa nastaja električna energija.

V šoštanjskih termoelektrarnah je pet blokov, hočejo pa zgraditi še šestega.

Pri izogrevanju premoga v TEŠ nastane veliko pepela, ki ga po ceveh odvajajo v Plevelovo jezero. V njem zato ni življenja, saj je lužnato. Skoraj ni verjetno, da bi to jezero postalo živo. Iz dimnikov TEŠ pa se valijo ogromne količine žveplovega dioksida, ki so uničile že veliko gozdov, ker zemlja zaradi njih postaja kisla in zato nerodovita.

Posledice so krute in še hujše bodo, če v TEŠ ne bodo napravili čistilnih naprav.

V REK ESO pa izdelujejo elektrostrojne naprave in jih tudi montirajo.

V REK SIPAK izdelujejo lončke za jogurt in še vrsto drugih plastičnih predmetov ter naprav za pakiranje. V REK spada tudi delovna organizacija Tiskarna... Vse skupaj je velik kombinat, ki daje kruh mnogim ljudem.

Ervin VOGRIN, 8. razred

Kako naprej?

V Šaleški dolini je bogato nahajališče lignita.

Premog ima velike zasluge, da sta pri nas nastala velik rudnik in lepo mesto. V njem živi precej rudarjev. Naši rudarji delajo v kombinatu Franc Leskošek-Luka. Njihovo delo je težko in globoko v rovi pod zemljo. Rove podpirajo in so vedno daljši in globlje pod zemeljsko površino.

Danes je delo pri odkopavanju premoga veliko lažje, kot je bilo včasih. Rove tudi nenehno zračijo, ker je v jami slab zrak. Tudi eksploziji jamskega plina in zasutij rovo je danes v našem rudniku manj.

Največji porabnik premoga iz RLV so TEŠ.

V TEŠ premog segreva vodo v paro, para žene turbine, turbine ženejo generatorje, generatorji pa nam dajejo električno energijo.

V TEŠ imajo pet blokov, zgraditi pa hočejo še šestega (za nadomestilo in posodobitev - tudi z vidika varstva okolja - prvega in drugega bloka - op. ur.).

Pri izogrevanju premoga v TEŠ nastane veliko pepela, ki ga po ceveh pošiljajo v Plevelovo jezero. To jezero je zato lužnato in mrtvo.

Elektrarne v Šoštanju zastupljajo okolico Šaleške doline z žveplovim dioksidom. Zaradi njega umirajo gozdovi; vedno bolj so zastupljeni in upostošeni. Zemlja postaja vedno bolj zastupljena in nerodovita. Nam mladim ni vseeno, kakšna bo Šaleška dolina čez trideset let. Verjetno bo močno uničena, če uničenja že sedaj ne bomo začeli preprečevati. Samo kako? Jaz tega ne vem!

Dejan PREDIČ, 8. razred

Kako naprej?

Rudnik nam je v naši občini zelo potreben.

V TEŠ pridobivajo električno energijo, ki jo uporabljamo širom po naši domovini.

Pridobivanje premoga je težko, imamo pa ga še za trideset let.

Elektrika nam je zelo potrebna, posledice rudarjenja in pridobivanja elektrike pa so zelo hude. Šoštanj je že ogrožen zaradi ugrezanja tal.

TEŠ pridobivajo veliko elektrike in potrošniki je tudi veliko porabimo. Naše elektrarne pa pri tem onesnažujejo ozračje, gozdove in vodo. Plevelovo jezero je brez življenja. Termoelektrarne bi morale imeti čistilne naprave, da bi manj onesnaževale ozračje. Take naprave pa so zelo drage. Vendar bi bilo bolje plačevati dražjo elektriko, kot pa dopustiti uničevanje živega okolja.

Joži PINTER. 8. razred

IZ CENTRA SREDNJIH SOL

Globoko v meni se je porodilo upanje

Že nekajkrat sem sedel doma ob oknu in premišljeval, kaj bo s Šaleško dolino, če bo onesnaževanje okolja še naprej takšno, kot je bilo do sedaj. Po podatkih pristojnih organov so največji onesnaževalec termoelektrarne v Šoštanju. V ozračje spuščajo toliko strupenih plinov, da se suši igličasto drevje. Najbolj prizadeti so gozdovi v okolici Šaleške doline. Od drevesnih vrst je najbolj ogrožena smreka, ki je gospodarsko tudi najzanimivejša. Pred njo je že skoraj izginila jelka, močno pa se suši tudi bor. Do sedaj je od iglavcev ostal še popolnoma neprizadet le macesen.

Raziskave so pokazale, da drevesa ne prenesejo več tako velike količine SO_2 v zraku. Iz TEŠ pride poprečno na dan z dimnimi plini v ozračje prek 240 ton SO_2 , emisije dušikovih oksidov in drugih plinov pa niti ne merijo.

Veliko umiranje iglavcev je v današnjem času mogoče ustaviti le na dva načina. Prvič tako, da v TEŠ zgradijo čistilne naprave. Vendar ob tem se nam takoj zastavi vprašanje, kje vzeti denar za izgradnjo čistilnih naprav.

Drugi način za obvarovanje gozdov pa je zmanjšanje porabe premoga, ali drugače rečeno, proizvodnje električne energije v TEŠ za toliko, da onesnaževanje ozračja z dimnimi plini ne bo več presegalo dopustne meje. Prav zaradi tega je bilo izdano pogodno soglasje za obratovanje šoštanjskega petega proizvodnega bloka. Kljub temu pa smreke še vedno umirajo.

Marsikomu se zastavlja tudi vprašanje o nevarnosti radioaktivnosti pepela, ki nastaja pri izogrevanju premoga v TEŠ. Saj raziskave strokovnjakov so pokazale, da je radioaktivnost na odlagališču pepela iz TEŠ desetkrat večja, kot je radioaktivnost naravnega ozadja. Manj nevarna pa je radioaktivnost pepela, ki ga TEŠ odloži v Plevelovo jezero, saj je radioaktivnost vode v njem enaka radioaktivnosti naravnega ozadja.

Toda če hočemo, da Plevelovo jezero ne bo več tako onesnaženo, bodo TEŠ morale opustiti odlaganje pepela vanj.

Ob vsem tem ne moremo obiti resnice, da je mesto Velenje, ki stoji sredi Šaleške doline, bilo ustvarjeno prav zaradi rudarstva. Da so prav na žuljih naših rudarjev zrasli njegovi temelji! Da tega našega lepega mesta tudi ne bi bilo, če ne bi bilo vsega tega črnega zlata, ki ga narava skriva globoko v sebi!

Mnogi ljudje bi morali razmišljati o rudarstvu tudi malo drugače, saj je zanje vir dohodka. Mnogi v velenjski občini - posebno v Titovem Velenju - tudi niso tako zelo zagreti za rešitev problema onesnaženosti okolja, pa čeprav je tudi Titovo Velenje le še navidezno lepo mesto, v resnici pa polno ekoloških, tehničnih in drugih problemov, ki jih čuti vsa Šaleška dolina s prebivalci v njej.

Globoko v meni pa se je ob vsem tem mojem razmišljanju porodilo upanje, da se bo le našel denar za izgradnjo čistilnih naprav in da bo tako rešen velik ekološki problem Šaleške doline, ne da bi že sedaj morali zmanjšati energetsko proizvodnjo v njej.

Beno SEVER

Srečno, rudarjil!

Gledal sem snežinke, kako se vrtinčijo pred oknom, in srebal čaj. Pravkar sem se vrnil s smučanja in se grel ob radiatorju. Kako prijetno toplo je bilo notri; kljub mrazu, ki je neusmiljeno pritiskal! Treba je bilo samo naložiti nekaj kosov premoga, in v hiši je postalo prijetno kot v raji. Ob tem sem si kljub temu, da še nisem bil v rudniku, živo predstavljal delo rudarjev.

Rrrr - so rohneli vrtni stroji. Rudarji so potni in temnih obrazov kopali črno zlato. Kaj za to, če zunaj sijajo sonce, pod zemljo je vedno noč! Zaradi tega njihove svetilke neprestano svetijo in prebija jo temo. Kaj za to, če je zunaj poletje, ko pa industrija vedno znova potrebuje premog, in stolpnice in hiše je preveč, da bi jih lahko naenkrat oskrbeli s kurjavo! Zaradi tega v rudniku nikoli ni miru, ne podnevi ne ponoči. Pogosto žrtvujejo celo nedelje in praznike, ko so drugi ljudje prosti, da je premoga dovolj. In koliko industrije bi obstalo, če bi nekoč zaradi kakšnega nepredvidenega vzroka obstal rudnik! Koliko ljudi bi ostalo brez dela, koliko bi bilo lačnih ust!

Kljub temu, da rudarski poklic ni lahek, ga večina rudarjev opravlja z veseljem. Mislim, da drugače tako napornega dela sploh ne bi zdržali. Riti kot krt pod zemljo, osem ur ne videti sonca in modrega neba, zelene trave in biti neprestano v življenjski nevarnosti, za to je resnično potrebna ljubezen do poklica. Noben denar ne more poplačati vsega opravljenega dela, zgubljenega zdravja, prestanih nevarnosti rudarjev. Saj denar se da zaslužiti tudi na mnogo prijetnejših načinov. Vrtni stroji, tekoči trakovi, svetilke, vozički, jaški, dvigala in še mnogi meni nepoznani pripomočki so rudarju prijatelji, družba. Ob tem se spomnim nesreč, ki so se že velikokrat pripetile v rudniku. Spomnim se izrazov prijateljev, sočustvovanja z družinami rudarjev ob nesrečah.

V nesreči spoznaš prijatelja - to so vedeli že naši dedje in pradedje. In tega je med rudarji resnično dovolj. Prijateljstvo je resnično močno med njimi. Kot vsako delo je torej tudi rudarsko delo po svoje lepo. Tudi pri njem dobro prevladuje nad slabim. Na našo srečo! Kako bi si sicer pozimi greli premrle ude, si kuhali dobre jedi, kupovali različne izdelke, ko pa bi toliko industrije obstalo, če ne bi bilo premoga za termoelektrarne.

Ko rudarji po napornem delavniku zapustijo rudnik, jih zunaj pozdravi sonce ali dež, ptički in rože. In oni znajo to ceniti precej bolj od nas, saj nam vsakdan mine zunaj, na prostem.

Med mojim razmišljanjem je prenehalo snežiti. Radiator se je že pošteno ohladil. Pri vratih je pozvonilo. Ata in mama sta prišla, me ob vstopu pohvalila za pridnost med letom in mi za novo leto podarila miniaturno rudarsko svetilko.

Ivi BEDNJIČKI

Rad imam travo, sonce, modro nebo

"Tako!" sem rekel in prečrtal še en dan na koledarju. Ne, nisem si kar tako izmislil. Redno črtam minule dneve šolskega leta. Ob tem razmišljam o svojih dolžnostih in si mislim: "Oh, ko bi le odrasli tako izpolnjevali svoje, kot moram jaz svoje, namesto da se le pritožujejočez mladino!"

Spomnim se poročil, ki sem jih poslušal pred kratkim. Leto dni po katastrofi v Černobilu so ocenjevali škodo, poškodbe in nevarnosti! Ob tem pa sem poslušal spet neke nove govore.

Vprašam se: "Kaj pomeni ekologija?" Ena beseda, pa tako pomembna! V njej se skriva bodočnost človeka, narave - skratka: naša bodočnost.

Pomislim, koliko denarja smo porabili za orožje, kako so se po vojni kmečki ljudje preseljevali v mesta. Pa na graditev tovarn in nebotičnikov, borbo za čim večji zaslužek in čim boljše življenje in zato pospešen tempo življenja!

Rasle so nove in nove tovarne, zrak pa je postal vedno bolj zastarjen, vode vedno bolj kalne in gozdovi vedno bolj rjavi.

Nove in nove nezgode, množične smrti rib, tjučenjev, kitov in drugih živali nas niso zbudile.

Ekologi prireajo srečanja, v tovarne vgrajujejo čistilne naprave, obenem pa gradijo nove jedrske elektrarne.

V dobro voljo so me spravile demonstracije "zelenih" proti graditvi jedrskih elektrarn.

Nekje v človeški zavesti se je nekaj vendarle premaknilo. Spoznali smo, da brez narave ne bomo mogli živeti. Izumrlo je že veliko rastlin in živali. Toda upam, da bo sedaj, ko smo spoznali, da tako ne more iti več naprej, kaj bolje.

Poskrbeti bomo morali, da bo voda ostala pitna, da bomo lahko na ceste stopili brez plinskih mask.

Ali si lahko zamislite življenje pod masko? Otroke na igrišču, ki se igrajo z maskami na glavah, ki smejo piti samo prekuhan vodo? Pa odrasle ljudi, ki hite po mestnih ulicah in se zaradi nadehtih mask sploh ne spoznajo več med sabo?

Ne, mislim, da takšno življenje sploh ne bi bilo vredno imena življenja.

Rad imam travo, sonce, modro nebo. Jeseni rad ugriznem v sočno jabolko in spomladi občudujem cvetoča drevesa.

Če bo ekologom uspelo zbuditi vse ljudi za ekologijo, lahko trdim, da je to ena najpomembnejših znanosti.

Zdravam se iz razmišljanja. Natančneje, zdrami me mama, ko mi reče: "Uči se, če želiš iti na morje!"

Seveda si tega želim! Upam, da bom še dolgo lahko hodil na morje, se potapljal v čisto vodo in opazoval življenje v njej.

Ivi BEDNJIČKI

Življenje rudarjev

Življenje v rudniku je zelo težko, neprijetno in umazano. Rudarji morajo biti delavni, močni ter pogumni. Želijo si, da bi ne bilo potresov, poplav, da bi se vsak dan vrnili iz jame srečni in zdravi.

Poznam veliko rudarjev, ki so doma s kmetov in morajo delati doma in v rudniku. Seveda imajo rudarji sedaj boljše življenje, kot so ga imeli nekoč. Sedaj so veliko delovnih rok tudi v rudarstvu nadomestili stroji. Pa kaj, ko stroj sam ne more delati. Zraven mora biti človeška roka, da ga vodi.

prevelike med njimi za spravilo v jamo zunaj razstavijo, po prevozu po delih pa v jami zopet sestavijo. Tudi s hidravličnim podporjem za odkope delajo tako.

Velika popravila jamske mehanizacije opravljajo v prostih sobotah, nedeljah ali praznikih, da lahko druge dni v tednu rudnik nemoteno obratuje.

Delo v rudniku je naporno in nevarno zaradi možnih vdorov jamskih plinov in vode ter rušenja premoga.

Ker je v jami veliko prahu in vlage, pride oče iz nje zelo umazan. Skopa pa se v skupinskih kopalnicah v Novih Prelogah, ki so še čisto nove.

Očku in drugim rudarjem želim, da bi se zdravi vračali iz črnih rogov. Vsem tudi rudarski pozdrav - SREČNO!

Bernarda KRISTOVIČ, 3. a razred

Rudarski praznik

V prejšnjem stoletju - točneje: leta 1875 - so v Velenju začeli bolj organizirano izkoriščati zaloge premoga pod zemljo. Pravimo, da so takrat odprli velenjski rudnik. Življenje rudarjev v rudniku pa je nekoč bilo zelo težko. Lastnik rudnika je bil kapitalist, in rudarji so morali težko delati za malo denarja. Tudi med prvo in drugo svetovno vojno je bilo delo v rudniku zelo težko. Poleg tega so se v njem nekoč kar vrstile nesreče zaradi vdorov plinov in vode. Med drugo svetovno vojno je bil del rudnika uničen. Ko so rudnik obnovili in so v njem spet začeli odkopavati premog, so si rudarji izborili boljše pogoje za delo. Skrajšali so jim delovni čas, zvečali plače in dopuste.

Danes v rudniku ni več tako težko delati, saj skoraj vse delo opravijo strojno. Rudarji pa imajo vsako leto tudi svoj praznik - 3. julij. Na ta dan imajo prosto in se pri nas zberejo na kotalkališču, kjer imajo proslavo. Na njej sprejmejo medse nanovo izšolane rudarje. Novinci morajo preskočiti kožo, da so sprejeti med rudarje. Nato je ves preostali dan zabava s plesom na gradu.

V naši dolini odkopljejo zelo veliko premoga, saj ga v termoelektrarnah v Šoštanju potrebujejo ogromno za pridobivanje električne energije.

Vsem rudarjem želim, da bi se zdravi vračali iz črnih rogov. Srečno, rudarji!

David RAK, 3. č razred

Posnetek Lojza Ojstrška iz gozda blizu vrha Graške gore letos prvega maja, ki utegne komu gledanje na probleme varstva okolja malo poglobiti.

IZ OSNOVNE ŠOLE NA PAŠKEM KOZJAKU

Moj oče je rudar

Moj oče je rudar. Vsak dan odhaja globoko pod zemljo. V rudnik se pelje v kletki. Tam z raznimi stroji odkopavajo črno zlato.

Danes je delo v rudniku veliko lažje, kot je bilo včasih. Imajo mehanizirana čela in trakove za odvoz premoga iz rudnika.

Delo v rudniku je težko in nevarno. Moj oče se iz rudnika vrača utrujen. Dela osem ur, in sicer od šestih zjutraj do dveh popoldne.

Ko je oče na delu, vsi komaj čakamo, kdaj ga bomo spet zdravega in veselega videli doma.

Oče je lahko zelo utrujen, a je vedno nasmejan.

Želim si, da bi se oče vračal iz črne rova vedno zdrav in nasmejan.

Roman JAVORNIK

Živimo z mislijo in mislimo na slepo.
/Sully Prudhomme/

Rudarji odkopavajo premog, da si lahko kurimo in kuhamo. Premog dobivajo tudi ponoči. Zato si rudarji res zaslužijo dobro plačo. Na žalost pa je še tako dobra plača zanje premala.

Vsem rudarjem želim veliko sreče in uspeha ter poguma.

Srečno - RUDARJI!

Zinka MEŠL

IZ OSNOVNE ŠOLE VELJKO VLAHOVIČ

Moj očka rudar

Moj očka je strojni ključavničar. Zaposlen je v rudniku. Dela v jami Pesje. V jamo se vozi z dvigalom štiristo dvajset metrov globoko. Od dvigala do delovišča, v katerem dela, pa se pelje s sedežnico in trakom, narejenim za prevoz delavcev.

V jami so stroji za odkopavanje in prevoz premoga ter materiala.

Moj očka maže in popravlja stroje v jami in skrbi, da se ne pokvari.

Ko pripeljejo za rudnik nove stroje,

ZANIMIVOSTI IZ RLV

Nekaj o konjih

Tudi po končanem delu so konji ostali v hlevih pod zemljo in zato v starosti običajno oslepel.

Konje so uporabljali v angleških premogovnikih še po drugi svetovni vojni.

Druge zanimivosti

Razlikujemo dve vrsti rudarjev pri pridobivanju goriv: bele rudarje, ki črpajo nafto in plin, in črne rudarje, ki pridobivajo premog!

Zlata imamo po današnjih spoznanjih

za 9 let, cinka za 20 let, aluminija za 31 let in železa za 93 let.

Globoko pod zemljo v naši dolini je sloj premoga debel v sredini do 150 metrov, kar je prava redkost.

Največ premoga dajejo široka čela; to so do 150 metrov dolgi odkopi.

Približno na vsakih 30-100 metrov globine se temperatura dvigne za 1°C.

Včasih je bilo rudarsko delo hudo težko in nevarno, sedaj pa imajo rudarji hidravlična podporja in drugo mehanizacijo.

Jernej KAC, 3. č razred

Dan rudarjev

3. julij je dan rudarjev. Na ta dan rudarji korakajo po velenjskih ulicah. Obblečeni so v črne uniforme. Proslava njihovega dneva je na kotalkališču. Starešine na njej pripravijo sode in kože in si nadenejo zelene trakove. Vsak, ki konča rudarsko šolo v Velenju, med proslavo stopi na sod, pove svoje geslo, izpije vrček piva in skoči čez kožo.

Koža je simbol rudarjev. Nekoč so imeli kožnate predpasnike. Z njimi so se spuščali z enega na drugo jamsko obzorje. Na njih so klečali pri delu.

Rudarji novinci na proslavi 3. julija predajo ključ in svetilko učencem za rudarske poklice, ki bodo skočili čez kožo 3. julija naslednje leto.

S prejetim ključem naj bi si odklepali nove rove in s prejeto svetilko svetili za varno pot po njih.

Običaj skok čez kožo je nastal iz preizkušanja telesne sposobnosti in poguma novincev v rudarstvu za rudarski poklic s skakanjem čez odprtino rudarskega jaška. Sedaj običaj skok čez kožo prenašajo na vsak nov rod novincev v rudarstvu.

Miha PLANINC, 3. č razred

Življenje rudarjev nekoč in danes

3. julija je v Titovem Velenju slovesno. Ljudje se zbirajo in gredo proti kotalkališču, zastave vihrajo v povoriki, v kateri se kotalkališču bližajo mladi in stari rudarji.

Rudarji v povorki so oblečeni v rudarske uniforme, na katere so jim mlada dekleta pripela rdeče nageljne.

Ko mladi rudarji skočijo čez kožo, so sprejeti v rudarski stan.

Nekoč mladih rudarjev niso sprejemali tako slovesno v rudarski stan. Njihovo delo je bilo čisto drugačno. Poznam ga iz knjig in filmov po televiziji. Nekoč so rudarji v rudnik prišli v svojih oblekah in s svojo malico v žepu. Morali so uporabljati moč svojih rok in izpostavljati življenje neštetim nevarnostim. Premog so odkopavali s krampi, ga nalagali v vozičke in vozičke potem potiskali do izvoznih jaškov. Včasih so jim pri prevozu premoga na vozičkih pomagali konji.

Delo v rudnikih je nekoč bilo tudi zelo nevarno, ker rudarji še niso imeli zanesljivih naprav za odkrivanje plinov in drugih nevarnosti, ki so prežale na njih v jami. V rudnikih je zato pogosto prišlo do hudih nesreč.

Nekoč so rudarji umirali tudi zaradi bolezni, ki jih je povzročal slab zrak

v rudniških rovi. Danes je delo v rudnikih drugačno. Dokler rudarji še niso v rudniku, se ne razlikujejo od drugih ljudi. Na delo se pripeljejo z avtobusi, oblečeni v dostojna oblačila za vsakdan. V rudniških slačilnicah se potem preoblečejo v delovne obleke. V jamo pa se spustijo z dvigalom. V njej imajo boljši zrak, kot je bil v jamah včasih.

Danes rudarji večinoma povsod odkopavajo premog s stroji in ga nalagajo na tekoče trakove za izvoz iz jame. V rudnikih tudi ni več veliko nesreč, ker imajo aparate, s katerimi odkrivajo nevarne pline. Delavnik rudarjev danes je tudi krajši. Rudarji delajo osem ur in so zaradi manj naporega dela kot nekoč tudi bolj zdravi. Za letni počitek pa imajo svoje počitniške domove.

Zanima me, kakšen bo rudnik čez sto let.

Peter POLES, 3. a razred

Naš rudnik

Leta 1875 so v Šaleški dolini odkrili močan sloj lignita in tako dobili osnovo za razvoj večjega premogovnika. Zato se to leto šteje za začetno leto velenjskega rudnika. Deset let pozneje je tedanji lastnik rudarske posesti v Šaleški dolini Daniel Lapp začel graditi nov rudnik, v katerem se je leta 1892 začel proces industrijskega načina pridobivanja lignita. Tega leta so velenjski rudarji odkopali prve večje količine lignita - skupno 94 169 ton.

Premog najlažje nastaja v močvirju, nastaja pa iz podrtih in z zemljo zasutih dreves, in to več milijonov let.

Včasih so si ljudje verjetno sami odkopavali premog, ker je bil še bolj na površini, in ga potem s konji in vozovi vozili domov.

Delo rudarja je pridobivanje premoga globoko pod zemljo. Danes si rudarji pri delu pod zemljo veliko pomagajo s stroji, včasih pa so delali ročno.

Če hočejo večje grude premoga razdrobiti, morajo uporabiti razstrelivo.

Razstrelivo dajo v zvrtane luknje, zažgejo zažigalno vrstico in počakajo nekaj sekund, da nastane eksplozija. Ob eksploziji pa se morajo umakniti, da koga ne poškoduje. Potem premog odvažajo s tekočimi trakovi. Včasih so ga odvažali s posebnimi vozički.

Vsak rudar mora v jami imeti čelado, rudarsko svetilko, zaščitne čevlje, ki imajo jekleno kapico, in osebni rešilni aparat. Poleg tega mora imeti tudi orožje za jamsko delo.

Petra RAZDEVŠEK, 3. č razred

Moj očka je rudar

Moj očka dela v rudniku lignita v Titovem Velenju. Vsak dan se spušča na delo globoko pod zemljo. Domov se vrača zelo utrujen.

Še preden zjutraj vstanem, očka že odide na šiht, kakor on pravi. Ob prihodu na delo se najprej v kopalnici preobleče v rudarsko obleko, vzame svetilko in osebni rešilni aparat, potem se spusti globoko v jamo.

Kako pridobivajo premog, mi je razlagal na dolgo in široko, vendar sem ga zelo malo razumela, kajti vse bi morala videti. Razumela sem samo, da je pridobivanje premoga težko in nevarno, da

imajo tekoče trakove za odvažanje premoga in da imajo za izdelovanje vrtnin za razstreljevanje premoga, ker je zelo trd, vrtnalne stroje. Vsega drugega nisem razumela, ker je preveč zapleteno. Upam, da bom imela kdaj priložnost za ogled dela v jami. Ker pa se približuje praznik rudarjev 3. julij, želim očku in vsem drugim rudarjem vedno srečno vrnitev iz jame in jih pozdravljam z rudarskim SREČNO!

Tina RAVNIKAR, 3. č razred

IZ OSNOVNE ŠOLE BRATOV LETONJE

Moj stric Rudar

in zaslužka.

Tudi moj stric je rudar. Dela v rudniku lignita v Velenju. Vsako jutro se zgodaj odpravi na pot, da bi delil srečo in skupno delo s tovariši.

Je mož srednje postave, kostanjevih las in odkritega srca. Njegove roke so dokaz dolgega dela v rudniku. Ko pride z dela, pa čeprav ves izčrpan, ga ne premami spanec, temveč se posveti družini in domu. Je rudar, ki ljubi naravno bogastvo - premog in ve, da ga ne odkopava samo zase, ampak za celotno družbo - saj srečo je treba deliti. Obraz mu vedno izžareva veselje do življenja in dela. Kadar pride z družino na obisk, mi pripoveduje o tehnoloških postopkih jamskega dela in skupnih problemih rudarjev, ki pa jih s trdnostjo uspešno premagujejo.

Njegova pripovedovanja so mi dala slutiti, da je med rudarji zelo cenjen človek.

Ko je postal rudar, je bila njegova pot večkrat zasajena z ovirami, vendar jih je z mladostno voljo do dela zmeraj premagal. Sedaj ima že veliko priznanih delovnih let in kmalu bo odšel v zaslužben pokoj. Žal mu bo, da zjutraj ne bo več sedel v delavski avtobus.

Rad se bo spominjal svojih tovarišev in misli mu bodo še vedno uhajale tja, kjer je tako dolgo delal.

Boštjan PART, 7. a razred

Rudarski poklic je tudi lep

Nekoč je bilo hudo biti rudar. Maršikdo je prišel s podeželja ponosen na to, da bo postal pravi rudar, vendar je bil razočaran. Spoznal je vse tegobe tedanjega rudarskega življenja in na zunaj se je spremenil tako, da ga ni bilo več moč spoznati. Iz trdnih in močnih mož so postajali okostnjaki. Obupavali so nad rudarskim življenjem. Delali so večino dneva, plačilo pa je bilo skromno. V črno jamo so se vsak dan vračali z mržnjo. Poleg vseh skrbi

in nevšečnosti so jih spremljale številne nesreče in terjale med njimi nedolžne žrtve.

Rudarji so se borili za lepše življenje. Zaradi tega so bili nemalokrat pošteno kaznovani. Kljub vsemu, kar so doživljali, pa so upali v lepše čase, ko se bodo z veseljem vračali na delo.

Lepši časi so prišli. Veliko se je spremenilo, vendar prepozno, da bi vsi, ki so se borili za lepše življenje, to doživeli. Današnji rudarji dobijo za svoje delo primerno plačilo. Morda bi morali dobiti še več, saj je kljub modernizaciji delo v rudniku naporno. Pestijo jih različni vplivi nežive narave. Kljub temu je današnjim rudarjem lepše, kot je bilo nekdaj. Imajo mali co med delom, organiziran prevoz od doma do rudnika in nazaj, higien-sko urejene kopalnice, da se lahko po končanem delu umijejo, in še bi lahko naštevala. Imajo tudi krajši delovni čas. Največ pa rudarjem pomeni to, da so pod zemljo varni. Včasih, čeprav prav gotovo sedaj zelo poredko, pa se - na žalost - le še pripeti kakšna nesre

IZ OSNOVNE ŠOLE ANTON AŠKERC

Moj očka rudar

Rudar je zelo priden človek, ves dan dela, od zgodnjega jutra do poznega mraka, poti se in briše si znoj s čela. Ko ima čas za malico, pa se usede tja v črni, najtemnejši kot in pridno je. Nato se malo pozabava: o svojih vrstnikih, o svojih ženi, o svojih otrocih. Ko spet napoči delovni čas, pa hajd na delo spet, spet znoj lije s čela

smo se lotili akcije. Poiskali smo cevi, eno manjšega in eno večjega premera, in ju porinili skozi plast zemlje, kamenja in ilovice. Skozi manjšo cev sta tako sodelavca lahko dobivala zrak, skozi večjo pa hrano in pijačo. Ob strani pa smo začeli kopati rov za enega človeka. Okoli petih popoldan smo sodelavca spravili na plan.

Ta dva rudarja sta prebila v rudniku devet ur. Od osmih popoldan do petih popoldan. Tako smo si rudarji pomagali, ko še ni bilo reševalnih enot.

V rudniku se je zgodilo dosti nesreč in ta je bila na videz nepomembna, a za nas je veliko pomenila.

Boris HOLEŠEK

Moj oče rudar

Moj oče je rudar, ponosen rudar. Svoje delo opravlja vestno, dobro in pošteno. Trudi se, da bi bila naša družina sita in oblečena. Njemu pomeni beseda SREČNO veselje do dela. Tudi takrat, ko ne gre vse najbolje. Tudi nesreč in napak pri delu je namreč veliko.

Moj oče je imel nesrečo, ki bi bila skoraj usodna zanj, pa ni omagal. Še dandanes opravlja svoje delo vestno in dobro. Pregleduje vodovod v jami. Malo je tudi naglušen; zaradi tega se mu je tudi zgodila nesreča. Pogonski stroji so koristni in so v veliko pomoč rudarjem, so pa tudi zahrbtni. Napadajo takrat, ko se ti še sanja ne. To se je zgodilo tudi mojemu očetu. Hidravlika na vozičku se mu je pritihotapila za hrbet in ga udarila v nogo. Zbral je še toliko moči, da je priklical pomoč, nato je izgubil zavest. Prijatelji rudarji so ga po traku prepeljali na plan. Odšel je v bolnišnico in bil v njej operiran. Zdravnik je hotel poklicati domov, da bi nas obvestil o nesreči, toda oče se je upiral z vsemi močmi, in zdravnik je popustil.

Naslednje jutro je prišel domov z nogo v mavcu. Bili smo nemalo presenečeni, ko smo ga zagledali poškodovanega. Negovali smo ga. Prijatelji pa so ga obiskovali, mu prinašali darila in pokazalo se je, da so res pravi prijatelji in v nesreči. Oče tega ni pozabil.

Okreval je, toda v naših srcih je še vedno zapisan ta dan nepričakovane nesreče, saj nas je vse pretresla. Zdaj šele čutim pravo spoštovanje do človeka, ki opravlja poklic rudarja.

Fidel KRUPIČ

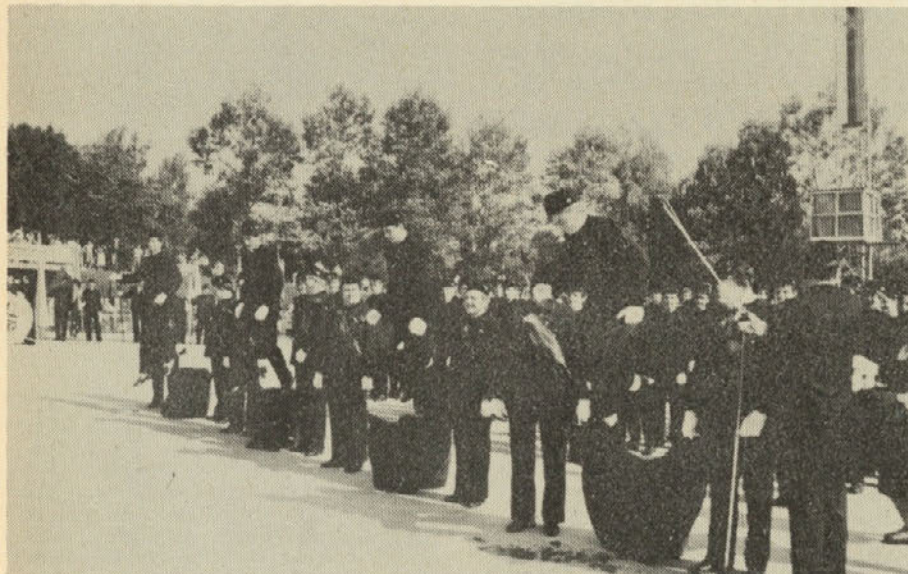
Rudarji, srečno!

Titovo Velenje je mlado rudarsko mesto. V njem imajo svoje domove rudarji, ki se vsak dan vračajo globoko pod zemljo z željo, da bi nakopali čimveč "črnega zlata".

To črno zlato, ki je kruh toliko družinam, jim hkrati počasi in vztrajno uničuje življenje.

Rudarji stojijo danes tudi na razpotju: ali odkopati čimveč premoga, da bodo svojim otrokom lahko dali čimveč materialnih dobrin, ali ga odkopati čimmanj, da bodo njihovi otroci lahko živeli v zdravem, čistem, živem okolju.

Ravno v tednih, ko se odloča o usodi našega okolja, naše žive narave, sem se spomnila, kakšno predstavo sem imela o rudarjih in o rudarstvu, ko sem bila še majhna.

S skokom čez kožo v rudarski stan!

ča, katere vzrok je največkrat narava. Tudi na to v rudniku niso pozabili. Imajo posebne naprave, ki takoj ob nesreči obvestijo reševalno službo, da začne z reševanjem.

Reševanje v rudniku je največkrat uspešno. Rudarji sami pa so tudi poučeni o ravnanju v jami, da sami ne povzročijo nesreče, in tudi o tem, kako ob nevarnosti ravnati.

Vse to pripomore, da se rudarji danes z vsakim dnem rajši vračajo pod zemljo - da so nemalokrat tudi veseli svojih žuljavih rok. Da pa je njihova sreča popolna, pripomorejo še njihovi uspehi, kot je preseganje norme za odkop premoga. K tem uspehom pripomore vsak rudar, zato so jih vsi tudi veseli.

V nadaljnjem delu želimo rudarjem še več delovnih uspehov in veselja do dela; zato za konec njihov tovariški pozdrav: SREČNO!

Martina GOLČMAN, 8. b razred

in brisača je tu. A ko se vrne domov, utrujen povečerja in potlej trdno spi. Zbudil ga ne bi ne top ne zvonec, čisto nič.

A zjutraj spet vstane in že spet v rudniku gara in delo in vse se ponovi.

Anita PALFI

Pogovor z rudarjem (Po pripovedi deda)

Bilo je nekaj let po vojni, ko je bilo v rudniku še dosti drugače kot sedaj.

Dva moja sodelavca sta odkopavala premog, še ročno, na koncu rova. Ker pa je bil strop iz mehkega materiala, se je na začetku rova odtrgal plaz premoga in zasul vhod v rov. Dokaj hitro smo opazili, da obeh sodelavcev ni. Takoj

Spraševala sem očeta rudarja, kaj je delal, kako globoko pod zemljo je bil in kaj je videl. Vsak dan je imel zame novo zgodbo. Predstavljala sem si jamo kot veliko dvorano pod zemljo, ki se kar lesketa od zlata. Kaj hitro pa so me postavili na trda tla. To zlato ni svetlo in lesketavo, ampak črno in nemalokrat poškopljeno z veliko znoja, ki rudarjem med delom steče s čela.

Veliko svojega zdravja rudarji pustijo v jami, kar ga ostane, pa ga bo uničil strupen plin z dimnikov elektrarn.

Opazujem svojega očeta, ko pogosto grbanči čelo in premišljuje. Vem, da ga skrbi predvsem za nas, mladi rod. Kljub vsemu bo še naprej hodil v "črni rov", stremel, da bodo odkopali čimveč premoga, da se nam ne bo treba učiti ob svetlobi sveč in se greti ob hladni peči.

Občudujem svojega očeta, vse rudarje. Za vse sem jim hvaležna, zato jim kličem SREČNO!

Janja JAVORNIK

Srečno!

Očka, ni veselo živeti v noči, ko je dan. Vsak dan s tisočeri strani preži nevarnost na vse pogumne može veselega duha - rudarje. Zato SREČNO zaželim iz dna srca vsem rudarjem. Kruh in srečo prinašajo naši kotlini. Do sedaj so odkopali mnogo ton lignita.

ČIŠČA

Lažje je prepričati množico stotih, kakor enega samega, ki zna misliti.

Kdo bo slišal glas vpijočega v puščavi, kdo delavca iz zbora!

Trda prede mišem, kadar glodajo stare zapisnike v arhivu.

Že bogovi na Olimpu so svoje skrivnosti zavijali v megleni plašč.

Od včera do jutri oziroma vedno le danes vrtimo filme zgodovine in kujemo pesmi zlate prihodnosti.

Prijatelj, boj se odkritega obraza, zakaj lažnivci so postali zelo prevežani!

Nikoli se ne sramuj, če kaj znaš in če česa ne veš!

Najtežje je priti iz krogov, ko uzreš vrtinec in opaziš, da se vse vrti.

Najbolj pošteni fantje nimajo čiste zveze.

Iz utrujenega obraza še ni mogoče razbrati zaslužnosti za podelitev priznanja.

Na prhli veji še nikoli ni dozorela hruška.

Sreča in denar vsak dan manj veljata.

Sreča ima devet obrazov, pa nam vendar čisto kaže hrbet.

Marjan LIPIČNIK
(RLV-Zunanja dejavnost)

Kadar rudarji odidejo v rudnik, še vedno ostanejo v naših srcih. Ko pa se vrnejo in spoznamo, da so zdravi, se vse hčerke, matere in sinovi po tihem veselimo.

Kadarkoli rudarji odhajajo na delo, vedo, da jih pazi in vedno velja zanje beseda vseh nas - SREČNO!

Jasminka DEDIČ

Moj oče

Zakaj si se odločil za rudarski poklic? Na mojo odločitev, da postanem najprej rudarski tehnik, je vplivala bližina rudnika in možnost šolanja v domačem kraju, verjetno pa tudi to, da je že moj oče bil zaposlen v rudniku, in sicer kot elektro nadzornik.

Ali ti je pri izbiri poklica kdo svetoval? Oče in mama sta mi svetovala več poklicev, vendar odločitev, da postanem rudarski tehnik, je bila moja.

Kdaj si končal srednjo šolo?

Srednjo šolo sem končal leta 1967; ravno v času, ko je rudarstvo zajela kriza. Na rudniku so odpustili prek 500 rudarjev. Nas mlade rudarske tehnike pa so zaposlili kot rudarje na odkopih.

Ali je bilo to delo težko?

Seveda je bilo, vendar sem si pri njem pridobil veliko dragocenih izkušenj.

Si kdaj pomislil, da bi opustil rudarski poklic?

Nikoli. Mogoče tudi zato, ker je takratno vodstvo rudnika kmalu spoznalo, da je pri odgovornih delih treba zaposliti tudi mlade in tako sem kmalu postal jamomerec.

Kakšne naloge opravljaš danes?

Leta 1975 sem končal višjo šolo in danes opravljam dela in naloge pomočnika vodje rudniške temeljne organizacije združenega dela Izobraževanje. Pri svojem delu posebno skrb posvečam praktičnemu izobraževanju v temeljni organizaciji.

Za katere poklice praktično izobražujete v vaši TOZD?

Izvajamo praktično izobraževanje v rudarskih, strojnih in elektro smereh.

Kako velika je velenjska jama?

V velenjski jami imamo izdelanih 90 kilometrov rorov, po katerih se lahko gibljemo. Poleg teh pa imamo še vsaj 100 kilometrov rorov, ki smo jih porušili ali zasuli z odkopavanjem, in zato je gibanje po njih nemogoče.

Kako pridobivate premog?

Včasih so premog odkopavali ročno z raznimi orodji, kot so krampi, imenovani zasekači, in delno z razstreljevanjem. Nakladali pa so premog na jamske vozičke in jih potem s konji ali vtili transportirali na dan. Rudar je takrat odkopal 2 do 3 tone premoga na dan. Danes premog odkopavamo s pridobivalnimi stroji, ki jim pravimo kombajni, in napredovalnimi stroji pri pripravi, transportiramo pa ga s tekočimi trakovi.

Z mehanizacijo rudar pridobi 38 do 40 ton premoga na dan.

Kako je urejen transport rudarjev v jamo?

Rudarji so se pred leti vozili v jamo v mali kletki. Vanjo je lahko vstopilo 10 rudarjev. Po jami pa so hodili peš. Danes se vozijo rudarji v jamo z dvigalom, v katerega lahko vstopi 48 rudarjev. Po jami pa se že vozijo z žičnicami, s tekočimi trakovi ali z vlakom za prevoz ljudi.

Kako dolgo boste še odkopavali premog?

Predvidevamo, da bo odkopavanje premoga približno na ravni odkopa v zadnjih letih potekalo še do leta 2030, nato pa bo upadalo in okoli leta 2050 usahnilo.

Nataša BIZJAK

Rudar

Sem fantič mlad, vesel, kot rudar bi rad slovel.

Rudar bom jaz, rudar boš ti - pa premog kopali bomo vsi, da le se kaj nam ne zgodi - pa srečni bomo vsi.

Spoštujmo vsi rudarje, te zlate fante, saj nihče od njih teme se ne boji, mi pa zaradi njih boljši kruh imamo vsi.

Sebastijan KOMAR

IZ OSNOVNE SOLE PESJE

Rudnik, rudarji in okolje

Rudarji so v naši dolini začeli pridobivati premog že več kot pred sto leti. Takrat so bili pogoji za odkopavanje premoga veliko težji, kot so danes. Premog so dobivali ročno in pri delu je prišlo velikokrat do hudih nesreč.

Po vojni so rudnik zelo posodobili. V njem so začeli načrtno skrbeti za varnost, odkope so opremili z modernimi stroji in napravami. Po napornem delu se lahko rudarji skopajo, obleko jim operejo in pošijejo pridne roke delavk v rudniški pralnici, likalnici in šivalnici. Poskrbljeno je tudi za prehrano rudarjev med delom, za njihov letni oddih in stanovanje.

V sodobnem rudarjenju se je povečal odkop premoga. Premog iz našega rudnika izkoriščajo največ termoelektrarne v Šoštanju; za pridobivanje elektrike, brez katere danes ne moremo več živeti.

Žal so se v zadnjem času pokazale slabe posledice energetike v dolini, ki bodo bistveno vplivale na življenje mladega rodu. Lepa polja, ki so jih nekoč obdelovali kmetje, danes prekriva voda. Zrak v naši dolini pa postaja vse bolj strupen.

Vprašati se moramo, kaj bo imel mladi rod v Šaleški dolini potem, ko bodo iz doline pobrali "črno zlato", kakšno bo naše zdravje in kaj moramo storiti mi, ki smo zdaj mladi.

Mislím, da bi morali začeti živeti manj prevzetno, bolj preprosto, saj bomo tako porabili manj premoga in s tem tudi elektrike. Premog in delo pa bosta ostala še za rodove za nami.

Jasmina ŠKRUBA

Človekova nesreča je, da ima rad resnico in da mora čakati nanjo.

Srečno, rudarji!

Rudarji,
mi vemo,
da vam ni lahko!

Čeprav vam pomagajo naprave,
brez žuljavih rok niste nikdar!
Vaše roke so junaške,
pretkane z žulji - na čelih vaših
znojnih kapelj roj!

Zato vam mi, otroci, radi rečemo:
"SREČNO - RUDARJI!
ŠE NAPREJ TAKO!"

Jerneja PRAŽNIKAR

Rudnik

V našem domačem kraju imamo rudnik
lignita. V njem je zaposlenih veliko
rudarjev kopačev, strojnikov in elek-
trikarjev. Mnogi od njih se vozijo na
delo iz bližnjih in daljnih vasi in
krajev.

Kaj pomeni roža rdeča?...

Rudarski poklic je danes lep. Včasih
pa je bilo drugače. Rudarji niso imeli
modernih strojev - delo so morali opravi-
titi ročno. To je bilo težko. Veliko se
jih je pri delu poškodovalo.

Danes rudarji odkopljejo s stroji
veliko premoga. Moderni tekoči traki pa
ga odpeljejo iz jame. Tam ga precej na-
ložijo tudi na vagone in tovornjake, ki
ga odpeljejo po naši domovini. Tako ru-
darji poskrbijo, da nas v mrzlih dneh
ne zebe.

Rudarjem smo hvaležni in jim za nji-
hov praznik 3. julij iskreno čestitamo.

Rudarji - SREČNO! Vojko STRAHOVNIK

Ljudje imajo rajši odkritje resnice ka-
kor samo resnico.

Sully Prudhomme

IZ OSNOVNE ŠOLE GUSTAV ŠILIH

Moj oče rudar

Moj oče zgodaj vstaja in se odpelje
na delo z avtobusom. Iz avtobusa gre v
"belo" garderobo in pusti v njej "belo"
obleko. Potem gre v "črno" garderobo in
si v njej obleče delovno obleko. Spoto-
ma v "lamparni" vzame svetilko in si jo
da okoli pasu. V okrepčevalnici si vzame
malico. Ustavi se v "prezivnici". V
njej nadzorniki ugotovijo prisotnost
rudarjev. Od tod gredo proti dvigalu.
Spotoma vzamejo samoreševalec in obesi-
jo posebne znamkice. Te znamkice pove-
do, koliko rudarjev je v jami. Nato se
z dvigalom spustijo več sto metrov glo-
boko pod zemljo. Potem gredo vsi rudar-
ji v svoje delovne prostore. V njih do-
biijo delovne naloge. Eni delajo na od-
kopih, drugi pri pripravi, tretji pa
so pri vzdrževanju.

Rudarji se med seboj razlikujejo po
različnih barvah čelad. Vsaka barva po-
meni drugo TOZD, drugo dejavnost. Moj
oče ima rdečo čelado, ker dela pri me-
hanizaciji. Pri njej je vodovodni in-
stalater. Montira manjše in večje čr-
palko. Napeljuje različne cevovode in
oskrbuje jamska področja z vodo in kom-
primiranim zrakom.

Delo rudarja je povsem drugačno od
dela na površini zemlje. V rudniku ni
ne svežega zraka ne svetlobe. Pojavlja-
jo se različni plini. Največji sovraž-
nik rudarja je metan, ker je eksplozi-
ven. V rudniku je še cela vrsta drugih
plinov in nevarnosti, ki prežijo na
človeka. Da lahko rudarji delajo, mora-
jo biti o vsem tem seznanjeni in pouče-
ni. Delo rudarjem še dodatno otežuje
vročina v nekaterih jamskih predelih.

Rudarji morajo pri svojem delu ob-
vezno uporabljati zaščitna sredstva:
čelado, čevlje ali škornje z jekleno
kapico, na nogah pa morajo imeti tudi
golenice in na rokah rokavice.

Na naše rudarje smo zelo ponosni,
saj opravljajo nevarno in naporno delo.
Tudi jaz sem ponosem na svojega očeta
rudarja. In rad ga imam.

Srečno, očka!

Aleš ALBREHT, 3. c razred

Naš rudar

Leta 1875 so z raziskavami ugotovi-
li, da je Šaleška dolina bogata s pre-
mogom. Nahajališče premoga je takrat
kupil Daniel Lapp.

Nekoč so tudi rudarji delali 12 ur
na dan. Njihovo delo je bilo zelo težko
in nevarno. Premog so dobivali iz jame
s pletenimi košarami. Vse so delali
ročno. Danes je delo v rudniku čisto
drugačno. Rudnik se je zelo modernizir-
al in tudi razširil.

Čeprav je delo v rudniku težko in
nevarno, se je moj oče odločil, da pos-
tane rudar. Pri delu globoko pod zemljo
mu pomagajo razni stroji, tako da je
delo zanj precej lažje.

Zjutraj, ko je še tema in jaz še
spim, odide na delo. Ko pride z dela,
ga že čaka kosilo, po kosilu pa utrujen
zaspi.

Zelo sem vesel, ker imamo v Velenju
rudnik. Rudarji so pomagali tudi pri

NEMOČ BESED

Ob rob vsem člankom in mislim, ki iz-
ginjajo v prazno, mnogim v nejevoljo,
meni v posmeh, našemu dragemu časopi-
su pa v mašilo, sem za letošnji tre-
tji julij odprl predal, v katerem se
prašijo ujeti trenutki, ki nikoli ni-
so hoteli postati pesmice.

Srečno vsem, ki dan za dnem pečkajo v
nederju zemlje!

Peter REZMAN

(RLV-Jamska mehanizacija)

Ko odprem predal,
sem ponosen.
Na visok kup polagam
svoje besede
in sanjam,
da jih ne bo požrl čas.
O bog,
koliko pesnikov nas je v Sloveniji!

Tisočkrat ponoči sanjam.
V vsakih sanjah tisočkrat sem.
Vedno, ko sanjam, sem.

Vedno sem.
V sanjah spim in sanjam.
V sanjah sanjam, da sanjam.
Sanje so sanjam sanje.
Tisočkrat sem.
Tisočkrat sanjam.
Tisočkrat tisočkrat tisoč sanjam.
In narobe:
sem.
Sem in sanjam.
Sem, ker sanjam.
Sanjam.
Sanjam.
Tisočkrat ponoči sanjam.

Vse spremembe
samega sebe
sem pustil
na papirju.
In tako
tudi drugi
izdelujejo pesmi.

Zavite v črne rute
se pomikajo
proti izhodu.
Avtobus zgledno
obstane na vsaki postaji,
čeprav nihče ne vstopi
in
nihče ne izstopi.

Na hrbtni strani
mojega sonca
je senca sijala sivino
in prerokovala.
Iz dlani,
iz kavne usedline,
iz tekočega svinca.
Vsakokrat dobro!

Nekoč me je vprašala,
kako da vem,
da je pesmi konec.
Jasno je,
da sem ji odvrnil,
da pesmi
ni nikoli konec!

Pesništvo je pogosto umetnost, kako
misli prilagoditi besedam. /Sully
Prudhomme/

izgradnji v naši dolini. S svojimi pridnimi rokami odkopljejo veliko premoga. Žal pa mi je, ker se zaradi njihovih uspehov naša lepa Šaleška dolina pogreza. Širijo se ugrezninska jezera in širila se bodo še naprej, če bomo porabili vedno več energije. Ali ne bi bilo boljše, če bi odkopavali manj premoga in bi Šaleška dolina ostala takšna, kot je?

Ponosen sem, ker imam očeta rudarja. Tudi jaz bi želel iti po očetovih stopinjah, ker so rudarji JUNAKI DELA!

Erik VIDEMŠEK, 3. c razred

Moj oče je rudar

Moj oče vsak dan odhaja na delo v rudnik. Globoko pod zemljo pridobiva dragoceni premog. Brez premoga bi človeštvo težko shajalo. S čelado na glavi, z zaščitnimi rokavicami na rokah in delovno obleko na sebi se skupaj z mnogimi drugimi rudarji spušča v črno podzemlje velenjskega rudnika. Tam, kjer ni sonca, mu pot osvetljuje svetilka. Venomer je izpostavljen nevarnostim, vendar ne misli nanje, ampak na vesele obraze zadovoljnih ljudi pozimi, ko se grejejo ob toplih pečeh.

Čeravno prihaja z dela domov utrujen, rad opravlja svoj poklic. Ponosna sem na svojega očeta, zato kličem njemu in vsem drugim rudarjem njihov tovariški pozdrav "SREČNO!".

Nina ČURČI, 3. b razred

IZ OSNOVNE SOLE V ŠENTILJU

Rudarji

Rudarski poklic je težak, vendar tudi lep. Moj praded je bil rudar. Takrat so bili težki časi. Ni bilo zaslužka, in bil je srečen, da je dobil delo v rudniku. Na delo je uro in pol hodil peš; tudi v dežju in snegu. Od doma je šel v temi. Kadar je bilo zelo temno, si je svetil z lučjo - karbidovko. V žep suk-njiča je vtaknil kos črnega kruha in to je bila njegova malica. Kmalu pa je toliko zaslužil, da si je kupil kolo. Z njim si je olajšal pot.

V rudniku je bil vesten delavec, zato je postal nadzornik. Takrat so vse delali še ročno, zato tudi niso odkopali veliko premoga. Domov so odhajali lačni in utrujeni.

Danes je vse drugače. Rudarji se na delo peljejo z avtomobili ali avtobusi. Preden gredo v jamo, se vsi preoblečejo, vzamejo čelado, zaščitne čevlje ali škornje, svetilko in samoreševalni aparat.

V rudniku opravljajo različna dela. So rudarji kopači, delavci pri zračanju, gradbeni delavci, transportni delavci, delavci pri mehanizaciji in v klasirnici, delavci pri pripravi in še drugi.

V jamo se peljejo s posebnim dvigalom - v kletki. Spodaj pod zemljo so na različne strani speljani rovi in okrog njih je premog. Rovi so podprti z lesenimi ali kovinskimi podporniki. Premog, ki ga odkopljejo, vozijo na površje s

skipom ali tekočimi trakovi. Skip vozi tudi moj stric Mirko.

Rudarji oskrbujejo s premogom tovarne, termoelektrarne in še druge uporabnike premoga.

V termoelektrarne Šoštanj potuje premog po tekočem traku.

V rudniku prežijo na rudarje mnoge nevarnosti. Lahko vdre voda, zato uporabljajo vodne črpalke. Zagori lahko ogenj. Zruši se lahko premog in zasuje rudarje. Zelo nevarni so tudi plini, zato imajo reševalne aparate.

Želim si, da ne bi bilo nesreč ne v velenjskem premogovniku ne kjerkoli drugje.

Kadar sedimo v toplo zakurjenih prostorih, ne pomislimo na trdo delo rudarjev in nevarnosti pri pridobivanju premoga. Zato - SREČNO RUDARJI!

Andrej JELEN, 3. razred

Rudar

Moj oče je rudar. V rudniku globoko pod zemljo odkopava premog. Že deset let dela v njem. Vsak dan gre na delo. Domov pride zelo utrujen. Vesel sem, ko se vrne. Ponosen sem na svojega očeta, ker je rudar.

Boris SITAR, 1. razred

Rudar

Rudarsko delo je težko, zato se vsak ne odloči zanj.

Ko rudar pride na delo, svojo obleko sleče in se v rudarsko obleče.

V jami neutrudno dela, domov se ves utrujen vrne z dela.

Ko pride plača, vsi se veselijo, hitro domov k svojim ženam hitijo.

Brigita STVARNIK, 4. razred

Rudarjev delavnik

Kolo se zavrti in kletka se začne spuščati metre in metre v globino. V kletki se nekaj svetilka. Ali ni to kresnička? Ne, to ni kresnička. To je naglavna svetilka. Kdo je v kletki? Rudar, ali kakor ga imenujemo v narečju: knap.

Rudar se spušča v osrčje zemlje. Štiristo in še več metrov pod zemljo se vsako jutro začne njegov delovni dan. Ko kletka pripelje rudarja do najglobljeja dela jaška, se rudar zave, da je za dolge ure odrezan od sveta.

Rudar ne ve, ali bo še kdaj videl prelepo svetlo sonce, ali bo še kdaj videl svoje najdražje. Čeprav je to povedano pesimistično, je vendar resnica.

Ko pride v jamo še zadnji rudar, skupina rudarjev odide delat. Koliko delovnih prostorov je raztresenih po jamah velenjskega rudnika! Delo v jami pa ni za vse rudarje enako. Nekateri delajo pri odkopavanju premoga z rokami, drugi s stroji, tretji stroje opravljajo in tako naprej. Tudi delovnih razmer nimajo vsi rudarji enakih. Medtem ko eni delajo na vlažnem in hladnem zraku, drugi delajo na veliki vročini. Velike razlike pri delovnih razmerah so tudi vzrok za boleznir rudarjev.

Rudarjem odredijo delo nadzorniki. Oni so odgovorni tudi za izpolnitev na-

log in pravilno in varno delo rudarjev. Dan se prevesi v drugo polovico in se bliža dnevno popoldne in rudarji počasi pospravijo orodje.

Čeprav utrujen in črn od premogovega prahu, je rudar skoraj vedno nasmejan. Trud, prah in pot kaj hitro pozabi, ko se v kletki pripelje iz črnih globlin na svetlo.

Vsem rudarjem v rudniku lignita Velenje želim rudarski SREČNO!

Janja ROTOVNIK, 4. razred

Misli o rudarstvu

Rudarji praznujejo svoj praznik 3. julija, ko smo mi šolarji že na počitnicah. Zato se vedno pred koncem šolskega leta spomnimo na ta dan. Pogovarjamo se o delu rudarjev in o njih kaj napišemo.

Vsi vemo, da rudar dela s čelado in svetilko na glavi, in to globoko pod zemljo, in da se tja pripelje s posebnim dvigalom.

Tudi to vemo, da na rudarja v jami prežijo nevarnosti, kot so vdori vode, zruški premoga, vdori plina in še druge.

Marjan MUUKO

ČIŠČA

Ko bi en sam trenutek obstal, bi verjel v neskončnost.

Proti Zahodu gre dan, noč vzide na Vzhodu, postajam zaspan v množici spečih.

Na Kalvariji troje križev, troje šejtanov strašnih, lomi hrbtnico Galileu, Giordanu, Nikolaju

in poje zmagovito: "Naša je Resnica in bič in tok zgodovine!"

Stopi korak vstran, naj se viharji znorijo!

Na uzdi hrepenenja so spolzke želje.

Prijatelj, boj se odkritega obraza, zakaj lažnivci so postali zelo prevejani!

Sedem let je spet minilo, in čeprav vse mineva, se ni nič spremenilo.

Koplji globlje, iz plitkega vodnjaka se zajema le neužitna mlaka!

Zbistri se, in ko okno odpre deževno jutro, se napravi lep dan.

Nikoli se ne sramuj, če kaj znaš in če česa ne veš!

Marjan LIPIČNIK

VULKAN

Že res, da po žveplu smrdim. Pa kaj, ko se med drugim smradom zgubim...

O rudarjih bi lahko vsi marsikaj napisali.

Skoraj si ne znamo zamisliti, da bi brez rudarjev lahko živeli, saj nam pridobivajo premog, ki je tako potreben za naše termoelektrarne.

V zadnjem času precej govorimo - tudi na javnih razpravah - o onesnaževanju narave, ki ga povzročajo termoelektrarne na premog.

Mladi z nerazumevanjem spremljamo vse to govorjenje in se s strahom sprašujemo, ali bo res "črno zlato", kakor premoju pravimo, poleg tega, da je ogromno pripomoglo, da se je naša dolina tako razvila, sedaj povzročilo splošno umiranje narave okrog nas.

Pionirji si želimo, da bi strokovnjaki znali odpraviti vzroke tega umiranja s primernimi čistilnimi napravami. Tako bi se lahko rudarji - ko že tako osem ur pod zemljo vdihavajo slab zrak - vsaj preostali del dneva sprostili na svežem zraku skupaj z nami - in premogovnik bi lahko dajal kruh še tudi nam, mladim rodovom.

Srečno, rudarji!

Roman PUNGARTNIK, 3. razred

Rudar

Rudar lahko postane vsak, če je zdrav. Preden gre kdo delat v jamo, mora biti poučen o nevarnostih. Obleden mora biti v rudarsko obleko. Na glavi mora imeti čelado in svetilko. Delo v jami je zelo nevarno. Premog odkopavajo ročno ali strojno. Rudarski poklic je težak, a časten.

Zlatko PUSTINEK, 1. razred

BOMO NAŠLI POT IZ ZAČARANEGA KROGA?

Zadnje čase naše časopise preplavljajo članki o onesnaženem okolju, vrstijo se javne razprave o problematiki varstva okolja, kopicijo se že kar grozljivi strokovni podatki in dokazi o uničevanju naravnega okolja.

Gozdovi propadajo in umirajo, zrak je vedno bolj umazan, stoječe vode, potoki in reke so zastrupljeni, podtalnica je onesnažena, ogroženo je zdravje ljudi.

Vedno več je zaradi vsega tega med ljudmi nezadovoljstva. Lotevata se jih jeza in strah. Vedno glasneje zahtevajo, da je treba narediti nekaj otipljivega za izboljšanje razmer v okolju.

Vse te probleme poznajo in občutijo tudi tisti, ki jih družbeno okolje obsoja in obtožuje, da so največji in najhujši krivci za razmere, v katerih se je znašla naša, na pogled še vedno lepa in privlačna Saleška dolina.

Slednji se dobro zavedajo tudi posledic, ki bi jih imelo odpiranje jame Šoštanj. Tudi poškodbe gozdov zaradi emisije (oddajanja) prevelikih količin žveplovega dioksida (SO_2) v ozračje dobro poznajo. In najbrž tudi škodljivost prevelikih koncentracij drugih odpadnih snovi v okolju.

Obojim - potrošnikom in proizvajal-

cem - je jasno, da ima pridobivanje energije velike ekološke posledice in da bi bile te posledice verjetno manj katastrofalne, če bi pravočasno začeli s saniranjem, se pravi, urejevanjem, izboljševanjem razmer, v katere smo zabredli.

Prizadetim se zdi popolnoma logično, samo po sebi umevno, da ne smeta biti vprašanje ne čas ne denar, če gre za tako velike stvari, kot so njihova življenja pod bremenom nezdravega okolja.

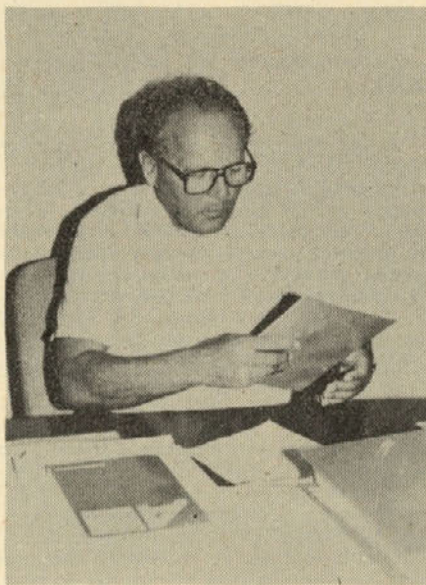
A so stvari, ki jih enostavno ni moč narediti čez noč, kar pa zadeva finančna sredstva za saniranje razmer - le kje naj "onesnaževalci" naenkrat vzamejo dovolj denarja za vsemogoče čistilne naprave, če pa jim ga večkrat primanjkuje že za redno proizvodnjo?!

Najbrž niti enim niti drugim ne morejo in ne smejo biti vodilo besede predstavnika Zveze tabornikov Slovenije na problemski konferenci SZDL o energiji, ekologiji in varčevanju v Ljubljani pred dobrim mesecem dni:

"Raje živim ob sveči kot pa s plinsko masko!"

Ogroženi smo vsi - tudi tisti, ki proizvajajo električno energijo ali odkopavajo premog.

Zdi se, kot da se vrtimo v začaranem krogu. Vsem je jasno, da je treba nekaj storiti in to ne čimprej - ampak takoj! Najbrž pa izhod iz tega začaranega kroga ni miselnost, da bomo bolj zdravo in lepše živeli ob svečah in pečeh na drva. Saj smo vendarle na pragu 21. stoletja.

Pogovor o ekološki problematiki s Francem Slavičem,

tehničnim strokovnjakom in predsednikom komisije za ekološka vprašanja v TE Šoštanj

Koliko je resnice v trditvi delegata občinske konference SZDL Velenje na problemski konferenci v Ljubljani, da okolje daleč najbolj ogrožajo dimni plini iz TEŠ?

Franc Slavič: Delovna organizacija TEŠ je velik proizvajalec termoelektrične energije in zato s svojo dejavnostjo močno vpliva na okolje; po eni strani s tehnološkim procesom proizvodnje električne energije - in tudi toplotne energije za daljinsko ogrevanje, po drugi strani pa z oddajanjem za življenje škodljivih snovi v okolje, ki nastajajo kot stranski produkt pri pretvorbi primarne v uporabno, električno in toplotno energijo v njenih proizvodnih blokih.

Najbolj problematični odpadni produkti TEŠ za okolje so dimni plini; zlasti SO_2 in prašni delci, manj pa dušikovi oksidi, ter elektrofiltrski pepel. Težave v okolju pa povzročajo tudi odplake in hrup iz TEŠ.

Absolutne količine vseh odpadnih snovi TEŠ pa so odvisne od kvalitete, še bolj pa od količine pokurjenega premoga.

V TEŠ je poprečna letna poraba premoga 4,5 milijona ton. To pa je največja količina pokurjenega premoga v Sloveniji na enem prostoru in zato je tudi okolje TEŠ v Sloveniji najbolj onesnaženo.

Zakaj so podatki o oddani količini SO_2 iz TEŠ v okolje včasih med seboj tako različni?

Franc Slavič: To izvira iz dveh različnih načinov izračunavanja emisije SO_2 .

V premogu iz RLV, ki je surovinska osnova proizvodnje TEŠ, je poprečno 1,4 odstotka žvepla in to žveplo zaradi kemičnih procesov pri izogrevanju premoga delno oksidira v SO_2 , delno pa se veže s pepelom. Strokovnjaki pa so pred leti, ko emisij SO_2 še niso merili, na podlagi tega podatka izračunali, koliko je v premogu tako imenovanega gorljivega žvepla, ki uhaja v ozračje. To pa so naredili tako, da so uporabili takrat veljavno postavko, da v ozračje uhaja polovica vsega žvepla v premogu. Torej bi bilo gorljivega žvepla v premogu 0,7 odstotkov, in če to vrednost pomnožimo s količino pokurjenega premoga v TEŠ na leto, dobimo podatek, da uide iz TEŠ v ozračje na leto približno 31 500 ton žvepla, SO_2 pa približno 63 000 ton.

V današnjem času, ko izračunavanja temeljijo na meritvah emisij SO_2 , pa so te meritve pokazale, da gorljivega žvepla v premogu ni le polovica, ampak precej več. Strokovnjaki so na osnovi meritev namreč izračunali faktor emisije (oddaje) vsega žvepla iz premoga v okolje 0,85 ali 85 odstotkov in s tem faktorjem nadalje količino gorljivega žvepla v premogu 1,2 %, saj toliko dobimo, če 1,4 % pomnožimo z 0,85. Če to nanovo dobljeno vrednost gorljivega žvepla v premogu pomnožimo s količino pokurjenega premoga v TEŠ na leto, pa so številke seveda znatno večje, saj po teh podatkih uide iz TEŠ v ozračje na leto kar 110 000 ton SO_2 .

Kako je mogoče izpolniti zahtevo, da je treba s čistilnimi napravami nemudoma očistiti dimne pline TEŠ, če pa smo zasledili strokovne podatke, iz katerih je razvidno, da izgradnje popolnejših naprav za odžvepljevanje tudi v najbolj ugodnih razmerah ni mogoče dokončati prej kot v štirih letih?

Franc Slavič: Organizirane aktiv-

nosti za saniranje razmer v okolju, kakršne so zaradi emisij SO_2 in drugih škodljivih snovi, so se začele leta 1983. Od tedaj pa je ogroženost okolja vedno hujša. Torej je nujno hitrejšo ukrepanje, saj problematika zmanjševanja onesnaževanja okolja termoelektrarn na premog je težavna, zapletena in raznovrstna. Ravno zato pa se je delovna organizacija TEŠ lotila razreševanja te problematike v sklopu sestavljenih organizacij REK Franc Leskošek-Luka in EGS in v povezavi z ustreznimi strokovnimi inštitucijami; zlasti v povezavi z Elektroinštitutom Milan Vidmar v Ljubljani, ki je tudi koordinator (uskaljevalec) aktivnosti za varstvo zraka v okolju velikih termoelektričnih objektov v Sloveniji.

V tem organizacijskem okviru smo se že nadvse resno in zavzeto lotili problematike izgradnje učinkovitih čistilnih naprav za TEŠ. Kajti jasno je, da zmanjšanje emisij SO_2 v okolje lahko omogočimo le po tej poti.

In kaj smo že naredili?

Izdelava projekta odžvepljevanja dimnih plinov, ki je ključni projekt za razrešitev problema onesnaževanja okolja TEŠ, je v idejni fazi. Njegova realizacija pa je po terminskem načrtu predvidena do konca leta 1992. To je tudi v skladu s odločbo številka 530-07/19-1/86-30, ki jo je izdal republiški sanitarni inšpektor 24. marca letos, v njej pa je postavljena še zahteva za 90-odstotno odžvepljevanje dimnih plinov iz TEŠ. Z drugimi besedami povedano: to pomeni namesto emisije 110 000 le emisijo 10 000 ton SO_2 iz TEŠ na leto. Tolikšno emisijo pa sta

včasih "proizvajala" prva dva bloka TEŠ - takrat, ko je celotna letna poraba premoga v TEŠ znašala komaj 500 000 ton.

Do konca leta 1992 pa najbrž ne boste kar čakali?

Franc Slavič: Zelo dobro se zavedamo, da se gozdovi sušijo in propadajo, da je okolje onesnaženo in da nas do leta 1992 čaka še pet zim. In zato smo izdelali program Varstvo okolja pri TEŠ, ki zajema štiri javnosti že predstavljene projekte.

Najbolj pospešeno potekajo dela pri projektu Ekološki informacijski sistem (EIS). Vprašanje sredstev za realizacijo tega projekta je že rešeno, poskusno pa bo ta sistem začel obratovati do konca leta 1988, kar je tudi v skladu s terminskim načrtom za izgradnjo tega sistema. Za čas do popolne izgradnje tega sistema pa imamo pogodbo s Hidrometeorološkim zavodom (HMZ) v Ljubljani za izvajanje meritev emisije (oddajanja) SO_2 v okolje in meritev imisije (onesnaženosti) okolja z žveplivim dioksidom iz naših proizvodnih blokov, na osnovi katerih bomo po potrebi ukrepali. Na podlagi meritev, ki nam jih je HMZ poslal konec maja in v začetku junija za zimske mesece december, januar, februar, smo elektroinštitutu Milan Vidmar že poslali zahtevo za izdelavo operativnega programa za regulacijo emisijskih koncentracij SO_2 v okolju s spreminjanjem proizvodnje oziroma proizvodne obtežbe TEŠ.

Kaj je vzrok, da ste zahtevali ta program?

Franc Slavič: Pred izgradnjo petega bloka TEŠ niso bile izvršene meritve v zvezi z emisijo SO_2 , temveč samo meritve gorljivega žvepla v premogu. Je pa takrat Hidrometeorološki zavod Slovenije postavil zahtevo po obratovanju dveh postaj za merjenje onesnaževanja zraka in določil zanj tudi lokacijo. Izdelano je bilo tudi strokovno poročilo, potrebno za izdajo soglasja za izgradnjo bloka 5, v katerem je rečeno, da je najbolj ogroženo področje južno od TEŠ. Zato je bila tudi ena od obeh merilnih postaj postavljena na Velikem vrhu, druga pa v Titovem Velenju. In meritve prve od teh postaj - na Velikem vrhu - so deležne tudi vse pozornosti, saj na tem področju prihaja res do večjih emisijskih koncentracij SO_2 od dovcijenih, medtem ko velenjska merilna postaja kaže minimalne in še do teh prihaja le včasih.

Akute poškodbe, ki so nastale na gozdovih v Zavodnjah leta 1985 in se to zimo poostrele, pa so opozorile na nepopolnost meritev emisije SO_2 in na to, da najbolj izpostavljeno ni področje južno, ampak severno od TEŠ; torej področje Zavodnjah nad Šoštanjem.

Zato je bila v Zavodnjah lani postavljena avtomatska merilna postaja ANAS in rezultati meritev te postaje, ki smo jih zaradi objektivnih in tehničnih težav dobili iz HMZ v Ljubljani šele pred kratkim, kažejo zelo velike emisijske koncentracije SO_2 . Saj dopustna dnevna koncentracija je 0,3 miligrama SO_2 na kubični meter, stvarno pa so bile takele:

2. december	: 1,09 mg SO_2 /m ³
3. december	: 0,34 mg SO_2 /m ³

4. december	: 0,39 mg SO_2 /m ³
5. december	: 0,67 mg SO_2 /m ³
6. december	: 0,83 mg SO_2 /m ³
7. december	: 0,45 mg SO_2 /m ³
10. december	: 0,97 mg SO_2 /m ³
13. december	: 0,31 mg SO_2 /m ³
1. januar	: 0,43 mg SO_2 /m ³
9. januar	: 0,58 mg SO_2 /m ³
23. januar	: 0,50 mg SO_2 /m ³
3. februar	: 0,46 mg SO_2 /m ³
4. februar	: 0,35 mg SO_2 /m ³
5. februar	: 0,59 mg SO_2 /m ³
6. februar	: 1,21 mg SO_2 /m ³
7. februar	: 0,37 mg SO_2 /m ³

Potem ko smo vse podatke dobili od HMZ v Ljubljani, smo poslali - 8. junija - elektroinštitutu Milan Vidmar dopis z zahtevo za izdelavo že omenjenega operativnega programa za regulacijo, se pravi, uravnavanje, emisijskih koncentracij SO_2 (izmerjenih v avtomatski merilni postaji Zavodnje) s spreminjanjem proizvodnje oziroma proizvodne obtežbe TEŠ.

O možnosti spreminjanja proizvodnje TEŠ zaradi zmanjševanja emisijskih koncentracij SO_2 na vplivnem območju TEŠ je bilo že veliko govora in razprav - tudi v strokovnih krogih. Vendar imisija z žveplivim dioksidom v Zavodnjah ni premosorazmerna s proizvodno obtežbo TEŠ, kakor nekateri zmotno mislijo. Dokaz za to je tudi stanje razmer 1. januarja letos, ko je proizvodna obtežba TEŠ bila 60-odstotna, koncentracija SO_2 v Zavodnjah pa je bila večja od dovoljene - 0,43 mg SO_2 /m³.

Istega dne - 8. junija letos - smo poslali dopis tudi inštitutu Jožef Stefan v Ljubljani in v njem zahtevali prenašanje podatkov iz avtomatske merilne postaje Zavodnje v terminal v energetske sobi TEŠ in naprej: v terminal občine Velenje in dispečerskega prostora EGS v Ljubljani, saj sedanja situacija razmer na področju Zavodnjah terja ustrezno ukrepanje za redukcijo emisije SO_2 že letošnjo jesensko-zimsko sezono. Za vse to pa je potreben pogoj sprotni prenos izmerkov iz AMP Zavodnje v TEŠ.

Vsi ti izmerki bodo stalno na voljo pristojnim institucijam za usmerjanje proizvodnje TEŠ in obveščanje občanov o vplivih TEŠ na okolje.

Zahtevali pa smo tudi zamenjavo merilne postaje na Velikem vrhu s takšno, kot je postavljena v Zavodnjah, da bi tako bili izmerki z Velikega vrha in iz Zavodnjah med seboj tudi primerljivi.

Koliko pa je uresničljiva zahteva občanov, naj se ob slabih vremenskih razmerah ustrezno zmanjša proizvodnja v šoštanjkih termoelektrarnah?

Franc Slavič: Nova spoznanja o emisiji in imisiji so terjala izgradnjo ekološkega informacijskega sistema TEŠ. Sprotne in objektivne informacije, ki jih bomo prek njega dobili, bodo TEŠ in EGS rabile za ustrezno izvajanje proizvodnega programa, občinskim, republiškim in drugim pristojnim institucijam pa za kontrolo, preučevanje in ukrepanje v zvezi z onesnaževanjem in onesnaženostjo okolja.

Vendar v TEŠ potrebujemo navodila pristojnih institucij za dispečerja, da bo lahko proizvodnjo ustrezno usmerjal in prilagajal. Sami tega urejati ne smemo in ne moremo, saj moramo vedeti, od kod in na kakšen način bo nadomeščena izpadla proizvodnja električne energije ob potrebni ustavitvi kakšnega našega proizvodnega bloka,

Obvestilo Ljubljanske banke
- temeljne banke Velenje

KAKO PREMISTITI DENARNO STISKO?

Vsakdo se je že znašel pred nepredvidenimi izdatki.

Pri iskanju izhoda iz denarne stiske je imetnikom tekočega računa pripravljena priskočiti na pomoč tudi Ljubljanska banka - temeljna banka Velenje.

Imetnik tekočega računa lahko vloži v enoti banke, v kateri ima tekoči račun, prošnjo za dovolitev prekoračitve kritja plačil s čeki s sredstvi na računu. Pogoji za to je, da imetnik posluje s tekočim računom že najmanj šest mesecev in da pri tem ni izdal čeka brez kritja.

Banka dovoljuje prekoračitev v znesku povprečnega mesečnega priliva sredstev na tekoči račun v zadnjih treh mesecih, vendar gornji znesek prekoračitve je dogovorjen z medbančnim sporazumom in znaša 60 000 dinarjev.

Obrestna mera, po kateri banka obračunava obresti od negativnega salda, dokler je v okviru dovoljenega mejnega zneska, je določena s sporazumom bank o politiki obrestnih mer.

Občan mora negativno stanje tekočega računa odpraviti v šestih mesecih.

Vse podrobnejše informacije s tem v zvezi dobite v vseh enotah LB-TB Velenje; prav tako tudi vse potrebne obzorce.

kako bo v takem primeru ukrepal Vekos, in še kaj.

Sploh lahko takšno razreševanje vse te problematike ima ogromne gospodarske, socialne in družbenopolitične posledice za celotno družbo. Spričo tega pa je pospešeno in poenostavljeno ukrepanje v zvezi z njo nedopustno in neodgovorno, saj je ne razrešuje, ampak le prikriva.

Torej ste v TEŠ vendarle marsikaj naredili za razreševanje kritične ekološke situacije na vplivnem območju TEŠ?

Franc Slavič: Naša stališča so jasna, ker vemo, kaj je treba narediti, zdi pa se nam nepravilno in nepošteno, da bi družbeno okolje vso krivdo za kritično

Za sklep tega pogovora naj navedem še tale odlomek iz članka dr. Janeza Stanovnika Kako iz krize:

"V preteklih letih so z neizprosno kritiko prebrskali vse kotičke našega gospodarstva. Ta kritika postaja že kar mazohistična manira (torej nasladno vedenje ob lastni bolečini - op. ur.). In če vse, kar je ta kritika odkrila, povežemo, potem prihajamo do sklepa, da je reševanje vsakega problema odvisno od neskončnega števila drugih nerešenih problemov. Skratka: vse je postalo problem - in vse je nerešeno.

Od nekod je torej treba začeti.

Od kod in kako, to je zdaj vprašanje."

In bodimo poštenu ter ob rob tem mislim dr. Janeza Stanovnika pridajmo, da delovna organizacija TEŠ tako vprašanje že rešuje in je na najboljši poti, da prebije začarani krog, v katerem se vrti razreševanje ekološke problematike!

Tatjana Hudomalj

JUGOBANKA

JUGOBANKA. To je ime, ki je dobro znano. Saj Jugobanka je ena vodilnih bank v Jugoslaviji s trdnimi poslovnimi stiki z večino svetovnih bank ter široko razvejeno mrežo poslovnih enot po vsej Jugoslaviji, ki se jim je pridružila nova ekspozitura v Titovem Velenju.

Ekspozitura Jugobanke v Titovem Velenju je v bivših poslovnih prostorih Ere v Kersnikovi 1 in posluje vsak delavnik od sobote od 7. do 18. ure, ob sobotah pa od 7. do 12. ure.

V Jugobanki lahko uspešno uredite vse vrste bančnih zadev v zvezi s tekočimi računi, plačilom stalnih mesečnih obveznosti, različnimi načini dinarskega in deviznega varčevanja, vodenjem žiro računov, namenskim varčevanjem in najemanjem kreditov.

Morda potrebujete le strokovni nasvet? Morda si želite poenostaviti denarno poslovanje?

Predlagamo vam, da obiščete Jugobanko, kajti v Jugobanki se ravnamo po geslu, da je posel zares dobro opravljen, kadar sta zadovoljna oba njegova udeleženca. In dokaz dobrega dela je prijazen nasmeh med ljudmi.

ekološko situacijo naprtilo na ramena proizvajalca električne energije. Zakaj ga predstavlja kot krivca zanjo, ne da bi mu ob potrebi ponudilo ustrezno strokovno pomoč ali mu dalo navodila za ukrepanje!

Za ukrepe pri razreševanju take problematike je vendar treba izdati jasne predpise in potem te predpise dosledno izpolnjevati.

Razreševanje ekološke problematike se torej še vedno vrti v začaranem krogu in zato je velika naloga nas vseh, da pride iz njega. Pa bo prišlo, če bomo iskali samo grešnega kozla za nastanek vseh ekoloških problemov, ki nas tarejo, namesto da bi se strpno lotili skupne akcije?

ODŠLI SO V POKOJ

Albin VENIŠNIK, upokojen 30. marca

Rojen je bil 24. februarja 1926 v Pesju. Poročen z Marijo, rojeno Sovinc.

Od 25. oktobra 1949 je neprekinjeno delal v ESO. Zaposlil se je kot

visoko kvalificirani klepar in bil do upokojitve vodja TOZD Vodovodno-toplovodni obrati.

Leta 1971 je dokončal delovodsko šolo v Mariboru.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji in še drugih priznanj.

Bernard ZADEL, upokojen 31. marca

Rojen je bil 31. julija 1938 v Govcah.

Poročen z Marijo, rojeno Bele.

Od 18. julija 1963 je neprekinjeno delal v RLV, s prekinitvijo pa

od leta 1957.

Leta 1963 se je zaposlil kot kvalificirani kopač v Jami vzhod. Leta 1966 je bil premeščen v Jamo zahod, leta 1974 v Steber 8, leta 1977 v Jamo vzhod, leta 1978 v Jamo Pesje, leta 1982 v Jamo Preloge, maja 1983 v Jamo Škale in avgusta 1983 v Jamo Preloge, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1969 je opravil izpit za strelca v metanskim jamah.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Emil OROŽ, upokojen 31. marca

Rojen je bil 20. maja 1935 v Radani vasi pri Slovenskih Konjicah. Poročen z Margareto, rojeno Zapušek.

Od 23. junija 1960 je neprekinjeno delal v

RLV. Zaposlil se je kot rudarski nadzornik v Jami vzhod. Leta 1973 je bil premeščen v tehnični sektor skupnih služb rudnika, leta 1975 v Jamo zahod in leta 1983 v Priprave, kjer je delal do upokojitve.

Aktiven je bil tudi v samoupravnih organih.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji in priznanj za 10 in 15 let aktivnosti v jamski reševalni četi.

Ignac KURI, upokojen 31. marca

Rojen je bil 8. decembra 1937 v Juršincih pri Ptuj.

Poročen z Ivanka, rojeno Žerdoner.

Od 9. marca 1960 je neprekinjeno delal v RLV.

Zaposlil se je kot nekvalificiran kopač v Jami vzhod. Leta 1971 je bil premeščen v Jamo zahod, junija 1977 v Steber 8, decembra 1977 v Jamo Preloge, leta 1978 v Jamo Pesje, leta 1979 v Jamo Preloge, leta 1980 v Jamo Pesje, februarja 1981 v Jamo Škale in maja 1981 v Jamo Preloge, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1963 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1965 za kvalificiranega kopača.

Aktiven je bil tudi v samoupravnih organih.

Veliko je delal tudi udarniško.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji in plakete za darovanje krvi.

Jože ALBREHT, upokojen 31. marca

Rojen je bil 12. marca 1939 v Topolšici.

Poročen s Pavlo, rojeno Globačnik.

Od 27. februarja 1961 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot

nekvalificiran kopač v Jami vzhod. Leta 1967 je bil premeščen v Jamo zahod, leta 1968 v Jamo vzhod, leta 1973 v Steber 8, leta 1977 v Jamo vzhod in leta 1978 v Jamo Pesje, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1963 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1970 za kvalificiranega kopača.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

PRODAM

Prodaj avtomobilske gume nemške izdelave, velikosti 165/13, z letno-zimskim profilom.

INFORMACIJE: prek telefona (063) 854 368!

Jože AMBROŽIČ,
upokojen 31. marca

Rojen je bil 26. decembra 1923 v Ljubljani.
Poročen z Elfrido, rojeno Kosmos.

Od 1. septembra 1967 je neprekinjeno delal v RLV, prej pa od leta 1961 v RŠC Velenje. Po poklicu je diplomirani rudarski inženir in v RLV je do upokojitve bil v glavnem projektant (Jam Škale in Pesje, jamskih črpališč in skladišč razstreliva), krajši čas (v obdobju 1968-1969) pa obratovodja jame Zahod.

Ves čas je bil aktiven v celi vrsti družbenih organizacij in organov. Med vojno je bil v taboriščih Gonars, Treviso in Auschwitz.

Po vojni je bil tudi udeleženec udarniškega dela pri izgradnji proge Brčko-Banovići.

Dobitnik nagrade in priznanja za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji, reda dela s srebrnim vencem, reda dela z zlatim vencem in kipca rudar za dolgoletno in vzorno delo.

Jože LENART,
upokojen 31. marca

Rojen je bil 14. marca 1937 na Graški gori.
Poročen z Jožico, rojeno Tamše.

Od 2. junija 1960 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot nekvalificiran kopač v Jami zahod. Leta 1965 je bil premeščen v Jamo vzhod in leta 1984 v Jamsko mehanizacijo, kjer je delal do upokojitve.

Veliko je delal tudi udarniško. Leta 1961 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1963 za kvalificiranega kopača.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Jože ŠTUHEC,
upokojen 31. marca

Rojen je bil 13. februarja v Runeču pri Ormožu.

Poročen z Jožefo, rojeno Petek.

Od 7. novembra 1958 je neprekinjeno delal v RLV.

Zaposlil se je kot nekvalificiran kopač v Jami vzhod. Leta 1977 je bil premeščen v Steber 8, sedaj Jama Pesje, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1961 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1964 za kvalificiranega kopača.

Sodeloval je tudi na eni od udarniških delovnih akcij širšega pomena.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Matevž STROPNIK,
upokojen 31. marca

Rojen je bil 1. septembra 1935 v Škalah.

Poročen z Ano, rojeno Felicijano.

Od 11. septembra 1958 je neprekinjeno delal v RLV, s prekinitvijo pa

od leta 1953.

Leta 1958 se je zaposlil kot kvalificirani ključavničar v Jami vzhod in delal pri Jamski mehanizaciji do upokojitve.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Milan ROZIČ,
upokojen 31. marca

Rojen je bil 2. marca 1939 v Gaberkah.

Poročen s Cecilijo, rojeno Dobnik.

Od 20. februarja 1961 je neprekinjeno delal v RLV, od oktobra 1956 do

oktobra 1957 pa v TE Šoštanj.

Leta 1961 se je zaposlil kot nekvalificiran kopač v Jami zahod. Leta 1974 je bil premeščen v Jamo vzhod, aprila 1975 v Jamo Škale, novembra 1975 v Jamo vzhod, leta 1980 v Jamo Pesje, februarja 1981 v Jamo Škale in maja 1981 v Jamo Preloge, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1964 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1970 za kvalificiranega kopača.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Stanislav ČAS,
upokojen 31. marca

Rojen je bil 13. oktobra 1926 v Gaberkah.

Poročen z Ivanko, rojeno Medved.

Od 3. novembra 1947 je neprekinjeno delal v avtoparku OZD našega kombinata, zdaj delovna organizacija Avto-

prevoznništvo in servisi.

Zaposlil se je kot kvalificirani avtomehaničar, potem pa dolga leta bil prometnik.

Vseskozi je bil izredno aktiven v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah.

Veliko je delal tudi udarniško.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji priznanja ob 50-letnici ZSJ, medalje dela, zlate značke SPS SR Slovenije, priznanja za pionirski prispevek k izgradnji Titovega Velenja, srebrnega znaka ZS Jugoslavije, priznanja za aktivnost pri delavskem športu in rekreaciji našega kombinata, srebrnih znakov ZŠAM Velenje in ZŠAM Slovenije ter plakete bratstva in enotnosti s srebrnim vencem.

Dušan ILIČ,
upokojen 1. aprila

Rojen je bil 8. novembra 1934 v Dubnici pri Svetožarevu.

Poročen z Urško, rojeno Pavlovič.

Od 10. marca 1966 je neprekinjeno delal v RLV,

s prekinitvijo pa od leta 1958.

Leta 1966 se je zaposlil kot kvalificiran kopač v Jami vzhod. Leta 1977 je bil premeščen v Steber 8, sedaj Jama Pesje, kjer je delal do upokojitve.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Rozina PETREJ,
upokojena 1. aprila

Rojena je bila 6. februarja 1934 na Ravnah na Koroškem.

Mati enega otroka: leta 1965 rojenega Bojana.

Od 7. oktobra 1963 je neprekinjeno delala v

OZD našega kombinata. Zaposlila se je kot knjigovodkinja v ESO. Leta 1971 je bila premeščena v Plastiko in zaščitna sredstva, sedaj Sipak, kjer je do upokojitve bila stroškovna knjigovodkinja. Leta 1975 je v Slovenjem Gradcu končala srednjo ekonomsko šolo. Vseskozi je bila izredno dejavna v samoupravnih organih.

Nagrajena in dobitnica diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Alojz JEZERNIK,
upokojen 8. aprila

Rojen je bil 3. junija 1934 v Podkrajju blizu Šentilja pri Velenju.

Poročen s Franciško, rojeno Tretjak.

Od 23. februarja 1959 je neprekinjeno delal v

RLV, s prekinitvijo pa od leta 1954.

Leta 1959 se je zaposlil kot nekvalificiran kopač v Jami vzhod. Leta 1975 je bil premeščen v Jamsko mehanizacijo in transport in leta 1977 v Jamski transport, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1965 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1976 za kvalificiranega transportnega delavca.

Sodeloval je tudi na več udarniških delovnih akcijah širšega pomena.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji in leta 1978 posebnega priznanja za požrtvovalno delo.

Jože MOLAN,
upokojen 22. aprila

Rojen je bil 13. marca 1937 v Zdolah pri Krškem.

Poročen z Jožefo, rojeno Pečovnik.

Od 2. novembra 1960 je neprekinjeno delal v

RLV. Zaposlil se je kot nekvalificiran kopač v Jami zahod. Leta 1973 je bil premeščen v Jamo vzhod, leta 1975 v Jamo zahod in leta 1980 v Jamski transport, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1964 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1967 za kvalificiranega kopača.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Alojz TERBULJ,
upokojen 30. aprila

Rojen je bil 21. maja 1938 v Škalah.

Poročen s Stefanijo, rojeno Ogrinc.

Od 21. septembra 1960 je neprekinjeno delal v RLV, s prekinitvijo

(zaradi služenja vojaščine) pa od leta

1957.

Leta 1960 se je zaposlil kot nekvalificiran kopač v Jami zahod. Leta 1961 je bil premeščen v Jamo vzhod in leta 1971 nazaj v Jamo zahod, sedaj skupaj z Jamo vzhod Jama Preloge, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1963 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1976 za kvalificiranega kopača.

Veliko je delal tudi udarniško.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Danijel MEŽNAR,
upokojen 30. aprila

Rojen je bil 29. junija 1937 v Velenju. Poročen z Ivanko, rojeno Hriberšek. Od 25. novembra 1963 je neprekinjeno delal v RLV, prej pa od leta

1960 v rudniškem delu RŠC Velenje, sedaj TOZD RLV Izobraževanje, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1965 je končal rudarsko šolo in si tako pridobil naziv kvalificirani kopač, leta 1967 pa je opravil še izpit za rudarskega inštruktorja.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji, reda dela s srebrnim vencem in priznanja za dolgoletno in požrtvovalno delo pri izgradnji RŠC Velenje.

Franc MIKLAVČIČ,
upokojen 30. aprila

Rojen je bil 27. decembra 1937 v Raši pri Labinu. Poročen z Vero, rojeno Hoszi.

Od 25. maja 1964 je neprekinjeno delal v RLV.

Zaposlil se je kot nekvalificiran delavec v Klasirnici. Leta 1965 je bil premeščen v Jamo vzhod in leta 1967 v jamsko gradbeno skupino, sedaj Jamske gradnje, kjer je delal do upokojitve. Leta 1966 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača, leta 1970 za kvalificiranega kopača, leta 1977 pa je končal še šolo za rudarskega nadzornika. Dejaven je bil tudi v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Franc ZABUKOVNIK,
upokojen 30. aprila

Rojen je bil 27. marca 1936 na Viču pri Dravogradu.

Poročen z Albino, rojeno Vošnjak.

Od 4. junija 1959 je neprekinjeno delal v

RLV, s prekinitvijo pa od leta 1953. Leta 1959 se je zaposlil kot nekvalificiran kopač v Jami vzhod. Leta 1960 je bil premeščen v Jamo zahod, leta 1968 v Jamo vzhod, aprila 1975 v Steber 8, oktobra 1975 v Jamo vzhod, leta 1976 v Steber 8 in leta 1978 v Kopalnico, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1961 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1964 za kvalificiranega kopača.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Ignac ERJAVEC,
upokojen 30. aprila

Rojen je bil 30. julija 1933 v Španovici na Hrvaskem.

Poročen z Marto, rojeno Matasovič.

Od 6. februarja 1964 je neprekinjeno delal v

RLV. Zaposlil se je kot nekvalificiran delavec v jamski gradbeni skupini, sedaj Jamske gradnje, kjer je delal vse do upokojitve.

Leta 1970 je opravil izpit za kvalificiranega kopača.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Jože PRAUNSEIS,
upokojen 30. aprila

Rojen je bil 31. marca 1937 v Paki pri Velenju.

Poročen z Moniko, rojeno Kričej.

Od 7. oktobra 1959 je neprekinjeno delal v

RLV, s prekinitvijo zaradi služenja vojaščine pa od leta 1956.

Leta 1959 se je zaposlil kot nekvalificiran kopač v Jami vzhod, od leta 1975 do upokojitve pa je delal v Stebru 8 oziroma Jami Pesje.

Leta 1961 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1964 za kvalificiranega kopača.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Lambert RAVNJAK,
upokojen 30. aprila

Rojen je bil 11. septembra 1935 v Hudinji pri Vitanju.

Poročen z Marijo, rojeno Lamot.

Od 24. septembra 1959 je neprekinjeno delal v

RLV. Zaposlil se je kot nekvalificiran kopač v Jami vzhod. Leta 1971 je bil premeščen v Jamo zahod, leta 1974 v Jamo vzhod, aprila 1975 najprej v Zračenje in nato v Jamo zahod, leta 1978 pa v Priprave, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1962 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača, leta 1964 za kvalificiranega kopača in leta 1975 še za strelca v metanskih jamah.

Dejaven je bil tudi v samoupravnih organih.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Stanislav ŠTRAMEC,
upokojen 30. aprila

Rojen je bil 8. septembra 1938 v Ribnici na Pohorju.

Poročen z Jožefo, rojeno Krajnc.

Od 24. januarja 1961 je neprekinjeno delal v

RLV, s prekinitvijo zaradi služenja vojaščine pa od leta 1956.

Leta 1961 se je zaposlil kot nekvalificiran kopač v Jami vzhod. Leta 1986 je bil premeščen v Jamo Škale, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1963 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača, leta 1965 za kvalificiranega kopača in leta 1974 še za strelca v metanskih jamah.

Veliko je delal tudi udarniško.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji, reda dela s srebrnim vencem in več priznanj in pohval za aktivnost pri teritorialni obrambi.

Alojz ČERENAK,
upokojen 1. maja

Rojen je bil 25. maja 1938 v Hramšah pri Celju.

Poročen z Justino, rojeno Javornik.

Od 15. oktobra 1962 je neprekinjeno delal v

RLV. Zaposlil se je kot nekvalificiran kopač v Jami vzhod. Decembra leta 1962 je bil premeščen v Jamo zahod, leta 1974 v Jamo vzhod, maja 1975 v Steber 8, oktobra 1975 v Jamo vzhod in leta 1984 v Jamsko mehanizacijo, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1964 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1970 za kvalificiranega kopača.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji in medalje zasluga za narod.

Jože VAJDIČ,
upokojen 1. maja

Rojen je bil 18. marca 1937 v Gornji Lepi vasi pri Krškem.

Poročen z Ano, rojeno Bučar.

Od 25. novembra 1969 je neprekinjeno delal v

RLV. Zaposlil se je kot nekvalificiran kopač v Jamskih gradnjah. Leta 1973 je bil premeščen v Jamo vzhod in leta 1975 v Priprave, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1972 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1973 za kvalificiranega kopača.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Med vojno je bil interniran v Hrvatsko.

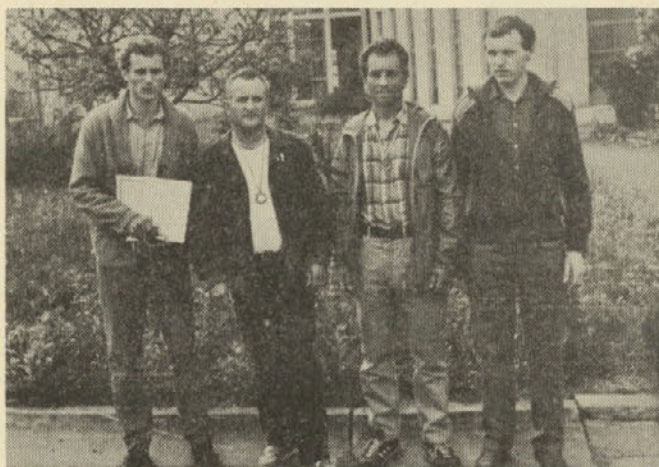
Vesna ŠMERGUT in Jana PLAZAR

Neki zelo pameten Slovenec je nekoč zapisal, da si mora srečo človek pridobiti sam, ker mu je ne bosta niti partija niti država. In malokatera prerokba se nam je bolj uresničila od te: skoraj ni sklepa, ki bi se ga partija in država bolj držali...

ŠPORT IN REKREACIJA

Atleti iz RLV na tretjem krosu ELGO v Ljubljani

15. maja letos je bil v Klečah pri Ljubljani že tretje leto zapored kros delavcev iz OZD elektrogospodarstva in premogovništva Slovenije. Udeležili so se ga tudi štirje atleti iz našega rudnika in se na tekaški stezi, dolgi 7 kilometrov, vsi štirje zelo izkazali.

Udeleženci 3. krosa ELGO v Ljubljani iz RLV - Stane Grudnik, Roman Goršek, Franc Vrtnjak in Stane Barber

Stane Barber iz Zračnja se je v starostni skupini tekmovalcev do 30 let uvrstil na prvo mesto. Tudi Stane Grudnik iz Klasirnice je zmagal - v kategoriji od 30 do 40 let. Roman Goršek iz Priprav se je v kategoriji od 40 do 50 let uvrstil na drugo mesto, Franc Vrtnjak iz Jame Preloge pa prav tako v tej kategoriji na tretje mesto. /Uredništvo/

Udarniško delo pri izgradnji velenjskih smučarskih skakalnic

Člani smučarskega skakalnega kluba Titovo Velenje gradimo na pobočju velenjskega grajskega hriba sodoben mednarodni smučarski skakalni center. V njem nameravamo zgraditi objekte, ki bodo lahko v ponos prebivalcem našega mesta, za treninge in tekmovalništvo pa jih bodo lahko uporabljali tako domači kot tuji skakalci. Želimo namreč vzgajati vrhunske športnike, pridobiti za naš center mednarodni status, prirejati v njem mednarodna tekmovalništva, razširiti z njim športni turizem in izkoristiti naše gostinske zmogljivosti: skratka, ponuditi prebivalcem Titovega Velenja in okoliških krajev priložnost za oddih in užitek prek celega leta ob gledanju smučarskih skokov.

Vodstvo kluba si prizadeva, da bi bil center zgrajen do leta 1989. Za letos načrtujemo izgradnjo toplovoda, elektrifikacijo in izgradnjo 75-metrskih plastičnih skakalnic, ki naj bi bila odprta v počastitev praznika občine Velenje 8. oktobra. Ob odprtju te nove skakalnice bo tudi tekmovalništvo, na katerem bodo sodelovale smučarske skakalne reprezentance iz šestih držav.

Skakalnico gradimo ob pomoči Planiškega komiteja, organizacij združenega dela v naši občini, velenjske mladine, veliko pa člani kluba naredimo udarniško sami.

Obvezali smo se, da bo vsak od nas letos opravil 200 ur udarniškega dela. Toda premalo nas je, da bi vse zmogli narediti sami. Zato prosimo občane Velenja, da nam priskočijo na pomoč, nas podprejo v naših prizadevanjih!

Zgradimo center s skupnimi močmi! Tako bo še bolj naš in vsi bomo lahko ponosni nanj! V njem bodo rasli tekmovalci, ki bodo ponesli ime našega mesta v svet.

Udarniško lahko pridete delat vsak delavnik do sobote od 16. do 19. ure, ob sobotah in nedeljah pa od 8. do 13. ure. Zbirališče je pri brunarici ob izteku skakalnice.

Upamo, da se boste naših udarniških akcij udeležili in tako nada-

ljevali s tradicijo prostovoljnega dela, s katerim je bil zgrajen velik del našega mesta.

ŠE TO: V četrtek zvečer, 2. julija, vas vabimo na ogled nočnega tekmovalništva skakalcev, ki ga bomo organizirali v počastitev dneva rudarjev. Srečno! /Vodstvo kluba/

Srečanje "elektrikarjev" in "svinčnikarjev" ESO '87

Nekaj dni pred 3. julijem so na pomožnem igrišču velenjskega nogometnega kluba Rudar pomerili med sabo svoje moči in spretnosti "elektrikarji" in "svinčnikarji" iz ESO. To je bilo že njihovo dvanajsto srečanje te vrste, ki pa so ga za razliko od minulih let, ko je bilo pretežno nogometno, popestrili še z zabavnimi igrami. Z zavezanimi očmi so, recimo, vstavljali žarnico v grlo, še prej pa brez tlivke ("fazenpreferja") ugotavljali, ali je v žici električna napetost. Streljali so tudi s fračo, lovili ribe, hodili s smučmi, se šli slepe miši.

V nogometu so letos zmagali "svinčnikarji" - z rezultatom 3 : 1. V svoji nogometni ekipi so namreč imeli nekaj novih parov nog, ki bodo jeseni, če bo sestavljen nov upravni odbor nogometnega kluba Rudar, verjetno igrali v Rudarjevi prvi postavi.

Lojze Ojsteršek

Naše delavske športne igre

KROS

Vsakoletni pomladanski kros delavcev in delavk našega kombinata je bil letos v sredo popoldne, 10. junija, na velenjskem stadionu. Udeležilo se ga je štiriinpetdeset naših delavcev in pet delavk, tekmovali pa so v štirih starostnih skupinah: ženske, moški, stari do 30 let, moški, stari od 30 do 40 let, in moški, stari nad 40 let. Z dvema tekmovalcema smo se zapletli tudi v pomenek za naše glasilo, zvedeli od njiju pa tole!

Pavle TIZMONAR, zaposlen v TOZD
ESO Elektro obrati kotserviser S-opreme:

"Tekmovalništvo v krosu v okviru naših delavskih športnih iger se udeležim vsako leto, čeprav nisem več mlad. Posebno dobro se res nikoli ne uvrstim, progo pa le pretečem.

Danes je tukaj bolj malo mojih sodelavcev iz ESO. To me čudi, saj se spominjam, da smo v minulih letih naš kolektiv na krosu bolj množično zastopali. Verjetno bi bila tudi letos udeležba iz naše delovne organizacije boljša, če bi bil kros organiziran konec tedna, ko si vsak vzame več časa za rekreacijo in razvedrilo.

Sicer pa sem z organizacijo naših delavskih športnih iger povsem zadovoljen. Poleg teka se redno udeležujem še tekmovalništva v plavanju in smučanju."

Bego TABAKOVIĆ, zaposlen
v delovni skupnosti RLV Kopalnica
(na spodnji sliki s hčerko):

"Zaradi astme sem že nekaj let delovni invalid, prej pa sem delal v jami. Astma me seveda ovira tudi pri športnih aktivnostih, zato pa sem danes še toliko bolj zadovoljen, saj sem znova pretekel progo, dolgo cel kilometer. Res sem nekaj deset metrov proge prehodil, a na cilj sem le prišel brez večjih težav. Zelo sem vesel!

Kros, kot je današnji, bi morali organizirati večkrat. In tudi priprave nanj bi bilo pametno organizirati. Tako bi mogoče privabili k sodelovanju več naših delavcev.

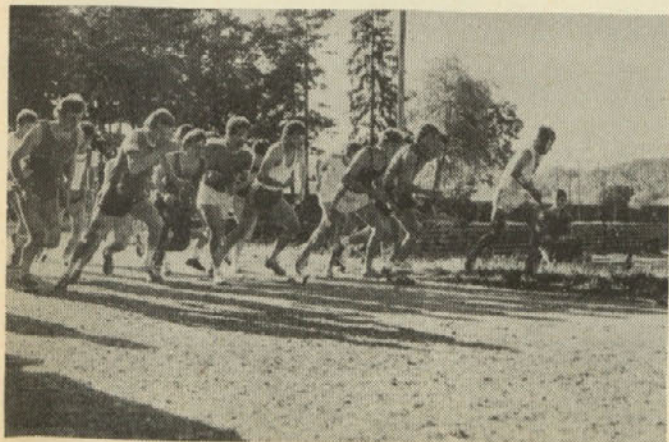
Poleg teka sta mi zelo pri srcu še plavanje in metanje kroglice, moja največja športna ljubezen pa je ka-

S fračo v desetko ter nogometni postavi "elektrikarjev" in "svinčnikarjev" ESO na srečanju '87

Našega letošnjega krosa se je udeležilo 54 delavcev in 5 delavk.

rate, pri katerem imam "drugi dan". Tudi moj sin in hčerka sta v karateju zelo dobra. Hčerka je v karateju pri mlajših pionirkah tudi republiška prvakinja."

Uvrščeni posamezniki na prvih pet mest

Ženske: 1. Betka Žižmond - Sioak, 2. Jožica Čepelnik - TE Šoštanj (DSSS), 3. Marica Ložič - TE Šoštanj (DSSS), 4. Nevzeta Omerović - Kopalnica, 5. Vanja Lavrinović - Sipak
Moški do 30 let: 1. Branko Kranjc - J. mehanizacija, 2. Edo Hojan - RLV (DSSS), 3. Edo Pergovnik - TE Šoštanj (Vzdrževanje), 4. Stane Grudnik - Klasirnica, 5. Erkam Salihović - ESO (VTO)
Moški od 30 do 40 let: 1. Tomislav Popetru - Zračenje, 2. Obrad Lazič - ESO (Strojni obrati), 3. Tomo Mičič - J. mehanizacija, 4. Drago Čingesar - Kopalnica, 5. Ivan Avberšek - RLV (DSSS)
Moški nad 40 let: 1. Milan Čepelnik - Jama Škale, 2. Edo Konovšek - Jama Škale, 3. Anton Juršnik - RLV (DSSS), 4. Jože Vučko - Jama Škale, 5. Dobrivoje Stevanović - Sipak

Ekipne uvrstitve

Moški: 1. DSSS RLV in REK - 13 točk, 2. Izobraževanje - 19, 3. ESO - 21, 4. Klasirnica - 30, 5. Sipak - 31
Ženske: 1. Sipak - 6 točk

Draga Lipuš

MALI NOGOMET

Končna lestvica uvrstitev prvoligaških ekip

1. Klasirnica	11	10	0	1	55 : 11	20	+	44
2. J. mehanizacija	11	8	2	1	35 : 10	18	+	25
3. TE Šoštanj	11	7	2	2	21 : 13	16	+	8
4. DSSS RLV in REK	11	6	2	3	28 : 36	14	-	8
5. J. gradnje	11	4	3	4	14 : 15	11	-	1
6. SIPAK	11	3	4	4	14 : 18	10	-	4
7. Jama Škale	11	3	3	5	16 : 19	9	-	3
8. Priprave	11	3	3	5	25 : 30	9	-	5
9. J. Preloge	11	3	1	7	19 : 29	7	-	10
10. J. transport	11	3	1	7	10 : 25	7	-	6
11. Izobraževanje	11	1	4	6	16 : 24	6	-	8
12. J. Pesje	9	1	1	7	13 : 42	3(-2)	-	29

Uvrstitve drugoligaških ekip

1. ESO, 2. Zračenje, 3. Zunanja dejavnost, 4. Družbeni standard, 5. APS, 6. Kopalnica, 7. Gradbena dejavnost, 8. ERC Titovo Velenje, 9. Mizarstva dejavnost.

Nogometaši ESO in Zračenja bodo tako prihodnje leto tekmovali v I. ligi, nogometaši Izobraževanja in Jame Pesje pa v II. ligi.

Še tvrstitve ekip veteranov

1. Klasirnica, 2. J. mehanizacija, 3. Izobraževanje, 4. TE Šoštanj, 5. ESO, 6. Zračenje /Jože Grubelnik/

Nagrajeni reševalci

objavljene križanke v Rudarju 2/87

- Robert ATELŠEK, Kardeljev trg 7, Titovo Velenje (1. nagrada - knjiga, vredna okrog 3 000 dinarjev)
- Ludvik KUKOVEC, Migojnice, Griže (2. nagrada - knjiga, vredna okrog 2 000 dinarjev)
- Zdravko PODKORITNIK, Jenkova 15, Titovo Velenje (3. nagrada - knjiga, vredna okrog 1 000 dinarjev)

REŠITEV KRIŽANKE - vodoravno: padec, opusi, Graška gora, tatin, šment, Lido, tsunami, Belafonte, Ilj, jak, okan, Kurt, TO, T.P., etika, ovnar, vat, P, veoma, H.T., La, one, Z, Aero, V.J., UN, rvači, Egadi, prihaja, LRS, KM, ods., as, EAT, dendrometriki, Nd, peristilniki, jedila, sesaj, idol, Ecijan, skede, zeli.

Nagrajenim reševalcem čestitamo, drugim pa želimo več sreče pri reševanju in žrebanju rešitev tokrat objavljenih nagradnih križank v Rudarju. /Uredništvo/

Rešitve s svojim točnim naslovom pošljite v uredništvo Rudarja-Informatorja do 21. julija. Izmed pravih rešitev bomo tri izžrebali in nagradili s knjigami, vrednimi 3 000, 2 000 in 1 000 dinarjev. /Uredniški odbor/

Prijetno praznovanje!